

Sytuacja demograficzna województwa warmińsko-mazurskiego w 2017 r.

Demographic situation
of warmińsko-mazurskie voivodship in 2017

Sytuacja demograficzna województwa warmińsko-mazurskiego w 2017 r.

Demographic situation
of warmińsko-mazurskie voivodship in 2017

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Olsztynie, Warmińsko-Mazurski Ośrodek Badań Regionalnych

Statistical Office in Olsztyn, Warmińsko-Mazurski Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Alina Hoczyk, Alicja Żebiałowicz

Kierujący

Supervisor

Elżbieta Lorek

Tłumaczenie

Translation

Aleksandra Kłosińska

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Marcin Błaszczyk, Ludwika Koniarz

ISBN 978-83-63285-55-5

Publikacja dostępna na stronie

Publications available on website

olsztyn.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

100
lat
GUS

Urząd Statystyczny
w Olsztynie

10-555 OLSZTYN, UL. TADEUSZA KOŚCIUSZKI 78/82

Przedmowa

Przekazuję Państwu publikację „Sytuacja demograficzna województwa warmińsko-mazurskiego w 2017 r.” Opracowanie zostało przygotowane w formie elektronicznej i jest dostępne na stronie internetowej Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

Celem publikacji jest zaprezentowanie sytuacji demograficznej województwa w 2017 r. Najważniejsze zjawiska i procesy demograficzne scharakteryzowano w porównaniu do kraju i innych województw oraz w retrospekcji od 2000 r.

Publikacja składa się z części analitycznej wzbogaconej prezentacją graficzną w postaci map i wykresów oraz części tabelarycznej, w której zamieszczono tablice przeglądowe zawierające ważniejsze informacje demograficzne o województwie warmińsko-mazurskim i innych regionach kraju oraz tablice szczegółowe o ludności, ruchu naturalnym i migracyjnym w układzie podregionów, powiatów i gmin.

Mam nadzieję, iż niniejsza publikacja będzie przydatnym źródłem wiedzy o zjawiskach i procesach demograficznych zachodzących w województwie warmińsko-mazurskim. Jednocześnie zwracam się z uprzejmą prośbą o przekazywanie uwag i wniosków, które będą pomocne w kształtowaniu kolejnych edycji opracowania.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Olsztynie

Marek Morze

Olsztyn, lipiec 2018

Preface

I present the publication „Demographic situation of warmińsko-mazurskie voivodship in 2017“. The study was prepared in an electronic form and is available on the website of the Statistical Office in Olsztyn.

The aim of the publication is to present the demographic situation of the voivodship in 2017. The most important demographic phenomena and processes are characterized in comparison to the country and other voivodships and also in the retrospection since 2000.

The elaboration consists of the analytical part enriched with a graphic presentation in the form of maps and charts and also the tabular part which contains review tables with the most important demographic information about warmińsko-mazurskie voivodship and other regions of the country and detailed tables about population, vital statistics and migration in subregions, powiats and gminas.

I hope this publication will be a useful source of knowledge about demographic phenomena and processes in warmińsko-mazurskie voivodship. At the same time I kindly ask for any comments and conclusions that will help in creating next editions of this study.

Director
of the Statistical Office in Olsztyn

Marek Morze

Olsztyn, July 2018

Spis treści

Contents

	Str. <i>Page</i>
Przedmowa <i>Preface</i>	3
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty <i>Symbols. Major abbreviation</i>	9
Synteza <i>Executive summary</i>	10
Stan i struktura ludności <i>Size and structure of population</i>	12
Małżeństwa i rozwody <i>Marriages and divorces</i>	20
Urodzenia i dzietność <i>Births and fertility</i>	25
Umieralność i trwanie życia <i>Mortality and life expectancy</i>	30
Ruch wędrówkowy ludności <i>Migration of population</i>	35
Uwagi metodologiczne <i>Methodological notes</i>	41

Spis wykresów

List of charts

	Nr <i>No.</i>	Str. <i>Page</i>
Przyrost naturalny i saldo migracji na pobyt stały <i>Natural increase and net migration for permanent residence</i>	1	13
Typy rozwoju ludnościowego gmin w latach 2000 i 2017 <i>Types of population development of gminas in 2000 and 2017</i>	2	13
Ludność według płci i wieku w 2017 r. <i>Population by sex and age in 2017</i>	3	15
Mediana wieku ludności w 2017 r. <i>Median age of population in 2017</i>	4	16
Odsetek dzieci i osób starszych w populacji ogółem <i>Percentage of children and older persons in the total population</i>	5	17

	Nr No.	Str. Page
Ludność według ekonomicznych grup wieku <i>Population by economic age groups</i>	6	18
Małżeństwa zawarte na 1000 ludności <i>Marriages contracted per 1000 population</i>	7	20
Nowożeńcy według wieku w latach 2000 i 2017 <i>Bridegrooms and brides by age in 2000 and 2017</i>	8	21
Rozwody na 1000 zawartych małżeństw <i>Divorces per 1000 contracted marriages</i>	9	22
Rozwody według wieku małżonków w momencie zawarcia małżeństwa w 2017 r. ... <i>Divorces by age of spouses at the moment of contracting the marriage in 2017</i>	10	22
Rozwody według okresu trwania małżeństwa w 2017 r. <i>Divorces by duration of marriage in 2017</i>	11	23
Rozwody według liczby małoletnich dzieci (poniżej 18 lat) <i>Divorces by number of underage children (under 18 years)</i>	12	23
Małżeństwa zawarte i rozwiązane w latach 2000 i 2017 <i>Marriages contracted and dissolved in 2000 and 2017</i>	13	24
Kobiety w wieku 15–49 lat, małżeństwa zawarte i urodzenia żywe <i>Females at age 15–49, marriages contracted and live births</i>	14	25
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka <i>Live births by birth order</i>	15	26
Urodzenia żywe na 1000 ludności <i>Live births per 1000 population</i>	16	26
Urodzenia żywe na 1000 kobiet według pięcioletnich grup wieku <i>Live births per 1000 women by five-years age groups</i>	17	28
Współczynnik dzietności <i>Total fertility rate</i>	18	28
Urodzenia żywe według poziomu wykształcenia matki <i>Live births by education level of mother</i>	19	29
Zgony według głównych przyczyn <i>Deaths by main causes</i>	20	31
Zgony spowodowane chorobami układu krążenia według płci i grup wieku w 2016 r. . <i>Deaths caused by diseases of the circulatory system by sex and age groups in 2016</i>	21	31
Zgony spowodowane nowotworami według płci i grup wieku w 2016 r. <i>Deaths caused by neoplasms by sex and age groups in 2016</i>	22	32

	Nr No.	Str. Page
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych <i>Infant deaths per 1000 live births</i>	23	33
Przeciętne trwanie życia mężczyzn i kobiet <i>Life expectancy of men and women</i>	24	34
Migracje międzywojewódzkie i zagraniczne na pobyt stały <i>Migration among voivodships and international migration for permanent residence</i>	25	35
Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności <i>Net migration for permanent residence per 1000 population</i>	26	36
Migracje międzywojewódzkie na pobyt stały <i>Migration among voivodships for permanent residence</i>	27	37
Migracje międzywojewódzkie na pobyt stały w 2017 r. <i>Migration among voivodships for permanent residence in 2017</i>	28	38
Migracje zagraniczne na pobyt stały <i>International migration for permanent residence</i>	29	39
Emigracja na pobyt stały <i>Emigration for permanent residence</i>	30	39

Spis map

List of maps

	Nr No.	Str. Page
Zmiana liczby ludności na 10 tys. mieszkańców w województwach w 2017 r. <i>Change in the population number per 10 thous. residents in voivodships in 2017</i>	1	12
Zmiana liczby ludności w gminach w latach 2000–2017 <i>Change in the population number in gminas in years 2000–2017</i>	2	14
Liczba kobiet na 100 mężczyzn w gminach w 2017 r. <i>Number of females per 100 males in gminas in 2017</i>	3	16
Udział dzieci w wieku 0–14 lat w liczbie ludności ogółem w gminach w 2017 r. <i>Share of children aged 0–14 years in the total population in gminas in 2017</i>	4	17
Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminach w 2017 r. <i>Number of persons at non-working age per 100 persons at working age in gminas in 2017</i>	5	19
Rozwody na 1000 zawartych małżeństw według województw w 2017 r. <i>Divorces per 1000 marriages contracted by voivodships in 2017</i>	6	21
Urodzenia żywe na 1000 ludności w województwach w 2017 r. <i>Live births per 1000 population in voivodships in 2017</i>	7	27

	Nr No.	Str. Page
Urodzenia żywe na 1000 ludności w gminach w 2017 r. <i>Live births per 1000 population in gminas in 2017</i>	8	27
Zgony na 1000 ludności w województwach w 2017 r. <i>Deaths per 1000 population in voivodships in 2017</i>	9	30
Zgony spowodowane chorobami układu krążenia na 100 tys. ludności w 2016 r. <i>Deaths caused by diseases of the circulatory system per 100 thous. population in 2016</i>	10	32
Zgony spowodowane nowotworami na 100 tys. ludności w 2016 r. <i>Deaths caused by neoplasms per 100 thous. population in 2016</i>	11	33
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w gminach w 2017 r. <i>Net migration for permanent residence per 1000 population in gminas in 2017</i>	12	36
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności według województw w 2017 r. <i>Net migration for permanent residence per 1000 population by voivodships in 2017</i>	13	37

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol <i>Symbol</i>	Opis <i>Description</i>
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
„W tym” <i>Of which</i>	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót <i>Abbreviation</i>	Znaczenie <i>Meaning</i>
tys. <i>thous.</i>	tysiąc <i>thousand</i>
p. proc.	punkt procentowy <i>percentage point</i>

Synteza

Województwo warmińsko-mazurskie w 2017 r. zamieszkiwało 1433,9 tys. osób – 3,7% populacji kraju. Ludność województwa zmniejsza się od 2011 r. W okresie siedmiu ostatnich lat ubyło łącznie 19,8 tys. osób. Spadek liczby mieszkańców obserwowany w latach 2013, 2015 i 2016 był następstwem zarówno ujemnego salda migracji, jak i ujemnego przyrostu naturalnego, natomiast w latach 2011, 2012, 2014 i 2017 niski przyrost naturalny nie rekompensował ujemnego salda migracji.

Rozwój demograficzny województwa był zróżnicowany przestrzennie. Przebieg procesów urodzeń, zgonów oraz migracji obserwowanych w latach 2000–2017, doprowadził do zróżnicowanych terytorialnie zmian w liczbie mieszkańców województwa. Wzrost liczby ludności dotyczył 44 spośród 116 gmin regionu. Największy przyrost ludności notowano w gminach zlokalizowanych w pobliżu Olsztyna i dużych miast województwa. W pozostałych 72 gminach obserwowano proces wyludniania.

Niski poziom urodzeń w województwie oraz niekorzystne trendy migracyjne, odpływ osób młodych poza granicę województwa i kraju spowodowały zmiany w strukturze ludności według wieku, określane w demografii, jako starzenie się społeczeństwa. Udział dzieci w populacji ogółem obniżył się, a udział osób starszych wzrósł.

Warmińsko-mazurskie, mimo obserwowanego procesu starzenia się społeczeństwa, wyróżniało się w kraju stosunkowo młodą populacją. Region w porównaniu do innych województw charakteryzował się w 2017 r. wysokim udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz najniższym w kraju udziałem osób w wieku poprodukcyjnym.

W województwie obserwowano malejącą skłonność do zawierania związków małżeńskich, młodzi ludzie odkładali w czasie decyzję o zawarciu małżeństwa, wzrastała natomiast liczba rozwodów. Częstość rozwodów była w 2017 r. prawie dwukrotnie wyższa niż w 2000 r. i należała do najwyższych wśród województw.

Warmińsko-mazurskie w latach 2001–2009 charakteryzowało się na tle pozostałych regionów Polski wysokim natężeniem urodzeń – należało do grupy województw o najwyższej rozrodczości. Od 2010 r. sytuacja się zmieniła, współczynnik urodzeń systematycznie obniżał się i od 2012 r. kształtował się na poziomie niższym niż w kraju. W latach 2016 i 2017, w wyniku większej liczby urodzeń, wartość współczynnika wzrosła, jednak nadal była niższa niż w kraju. Liczba urodzeń obserwowana od wielu lat w województwie nie gwarantuje stabilnego rozwoju demograficznego, prostej zastępowalności pokoleń.

Natężenie zgonów w województwie wykazywało tendencję rosnącą. Przyczyną obserwowanych zmian był wzrost liczebności populacji ludzi starszych. Umieralność w województwie była niższa niż w kraju. Głównymi przyczynami zgonów były choroby układu krążenia i nowotwory.

W województwie obserwowano ubytek migracyjny ludności. Od wielu lat liczba wymeldowań z pobytu stałego przewyższała liczbę nowych zameldowań. Przewagę odpływu ludności nad napływem rejestrowano w ruchu międzywojewódzkim i zagranicznym. Większą liczbę wymeldowań niż zameldowań notowano zarówno w miastach, jak i na wsi.

Executive summary

In 2017 warmińsko-mazurskie voivodship was inhabited by 1433,9 thous. persons – 3,7% of country population. The voivodship population has been decreasing since 2011. In the last seven years it has decreased by 19,8 thous. persons. The decrease in the number of residents observed in 2013, 2015 and 2016 was a result of both a negative net migration and a negative natural increase, while in 2011, 2012, 2014 and 2017 a low natural increase didn't compensate a negative net migration.

Demographic development of the voivodship was spatially diversified. The course of processes of births, deaths and migrations observed in years 2000–2017 resulted in changes in the number of the voivodship residents. The population growth concerned 44 out of 116 gminas of the region. The highest growth of population was noted in gminas located near Olsztyn and large cities of the voivodship. In the remaining 72 gminas process of depopulation was observed.

The low level of births in the voivodship and unfavourable migration trends, outflow of young people beyond the border of the voivodship and the country caused changes in the population structure by age, defined in the demography as population ageing. Share of children in the total population decreased, and share of older people increased.

Despite the observed process of population ageing, warmińsko-mazurskie voivodship stood out in the country with relatively young population. In 2017 the region in comparison to other voivodships was characterized by high share of population in pre-working and working age and the lowest share of population in post-working age in the country.

In the voivodship a decreasing willingness to getting marriages was observed, young people was delaying decisions concerning marriages, while the number of divorces was increasing. The frequency of divorces in 2017 was almost twice as high as in 2000 and was one of the highest among voivodships.

In years 2001–2009 warmińsko-mazurskie was characterized by high intensity of births – it belonged to a group of voivodships with the highest reproduction. Since 2010 situation changed, the birth rate systematically decreased and since 2012 was lower than in the country. In years 2016 and 2017, as a result of a higher number of births, the value of the rate increased, but still was lower than in the country. Number of births observed since many years in the voivodship doesn't guarantee a stable demographic development, a simple replacement of generations.

The intensity of deaths in the voivodship had an increasing tendency. The reason for observed changes was increase in the number of older people. Mortality in the voivodship was lower than in the country. Main causes of deaths were diseases of the circulatory system and neoplasms.

In the voivodship a migration loss of population was observed. Since many years number of deregistrations from permanent residence exceeded number of new registrations. The surplus of outflow over inflow of population was registered in voivodship and foreign migration. Higher number of deregistrations than registrations was noted both in urban and rural areas.

Stan i struktura ludności

Size and structure of population

Ludność województwa warmińsko-mazurskiego w końcu 2017 r. liczyła 1433,9 tys. osób, w tym liczba mieszkańców miast wyniosła 846,4 tys. osób. Mieszkańcy regionu stanowili 3,7% populacji kraju. Pod względem wielkości populacji województwo zajmowało 12 lokatę, a pod względem wielkości powierzchni 4 lokatę w kraju. Gęstość zaludnienia wyniosła 59 osób na 1 km² powierzchni i była ponad dwukrotnie niższa od średniej krajowej (123 osoby/km²). W miastach na 1 km² powierzchni mieszkało 1415 osób, natomiast na wsi 25 osób.

Populacja województwa zmniejsza się od 2011 r., po notowanym w latach 2008–2010 wzroście. W okresie siedmiu ostatnich lat (2011–2017) ubyło łącznie 19,8 tys. osób, w tym 2,4 tys. osób w ostatnim roku. W 2017 r. średnioroczne tempo ubytku ludności województwa wyniosło 17 osób na 10 tys. mieszkańców. W latach wcześniejszych współczynnik ten kształtował się na poziomie od 8 osób w 2011 r. do 30 osób w 2015 r.

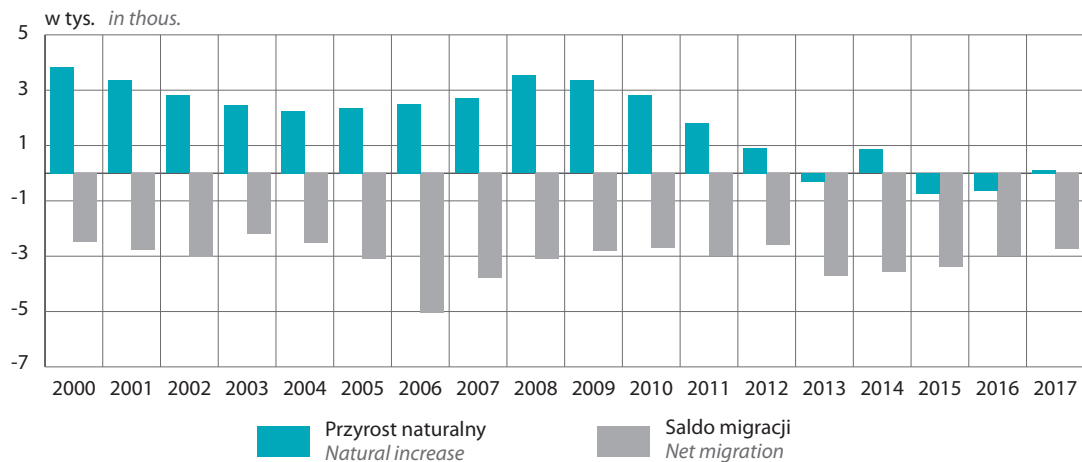
W kraju przebieg zjawisk demograficznych uległ pozytywnym zmianom w stosunku do niekorzystnych tendencji obserwowanych w ostatnich latach. Po pięciu latach spadku liczby ludności w 2017 r. odnotowano nieznaczny wzrost (o 0,6 tys. osób) – w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców przybyła 1 osoba. Rozwój demograficzny województw był zróżnicowany. Liczba mieszkańców zwiększyła się w pomorskim, mazowieckim, małopolskim, wielkopolskim i podkarpackim. W pozostałych jedenastu województwach liczba ludności zmniejszyła się. Największym rocznym ubytkiem mieszkańców (w przeliczeniu na 10 tys. ludności) charakteryzowało się świętokrzyskie, łódzkie, lubelskie, opolskie, śląskie i warmińsko-mazurskie.

Mapa 1. Zmiana liczby ludności na 10 tys. mieszkańców w województwach w 2017 r.
Map 1. Change in the population number per 10 thous. residents in voivodships in 2017

Liczebność populacji województwa jest kształtowana przez przyrost naturalny (różnica między liczbą urodzeń i zgonów) oraz saldo migracji (różnica między napływem i odpływem ludności w ruchu migracyjnym). Ubytek rzeczywisty ludności województwa notowany w latach 2013, 2015 i 2016 wynikał z ujemnego salda migracji i ujemnego przyrostu naturalnego, natomiast w latach 2011, 2012, 2014 i 2017 niski przyrost naturalny nie rekompensował ujemnego salda migracji.

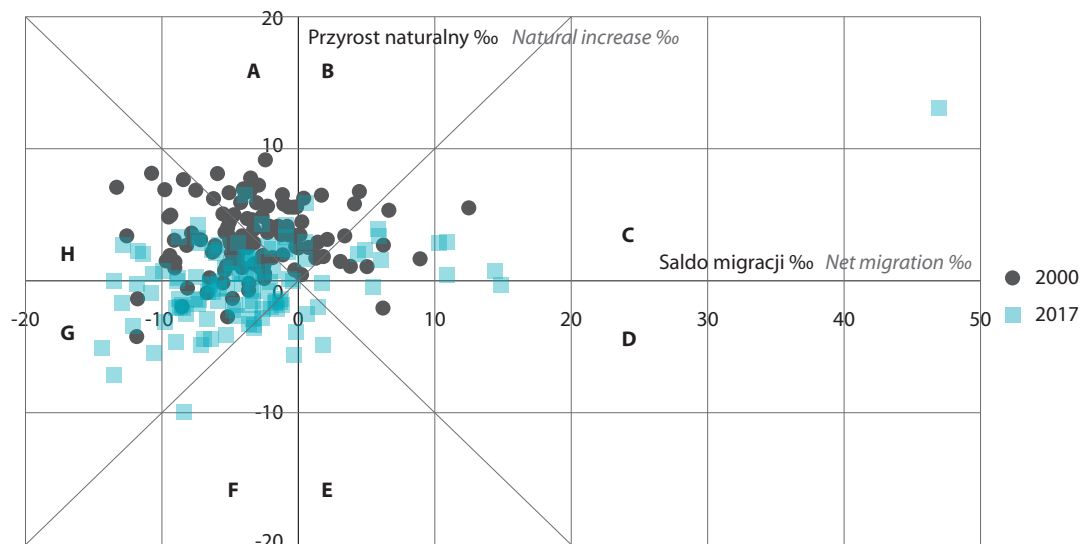
Wykres 1. Przyrost naturalny i saldo migracji na pobyt stały w latach 2000–2017
 Chart 1. Natural increase and net migration for permanent residence in years 2000–2017

Rozwój demograficzny województwa warmińsko-mazurskiego jest zróżnicowany przestrzennie. W celu wyznaczenia obszarów rozwojowych i depopulacyjnych oraz obserwowania ich zmian w czasie zastosowano metodę Webba.

W metodzie Webba typ zaludnienia jednostki terytorialnej ustala się w oparciu o składniki przyrostu rzeczywistego – saldo migracji i przyrost naturalny. Typ A, B, C i D oznacza dodatni przyrost rzeczywisty, natomiast typ E, F, G i H wskazuje na ubytek ludności.

Wykres 2. Typy rozwoju ludnościowego gmin w latach 2000 i 2017
 Chart 2. Types of population development of gminas in 2000 and 2017

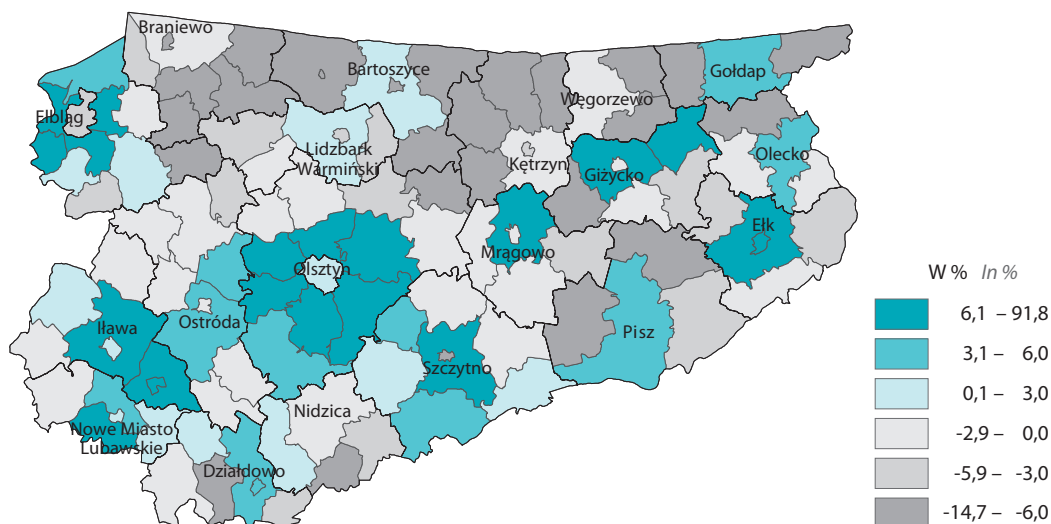

W latach 2000 i 2017 w województwie warmińsko-mazurskim notowano ujemne saldo migracji, z kolei przyrost naturalny był dodatni. W 2000 r. liczba ludności województwa wzrosła, ponieważ dodatni przyrost naturalny przewyższał ujemne saldo migracji, natomiast w 2017 r. odnotowano ubytek rzeczywisty ludności – ujemne saldo migracji nie było rekompensowane przez niewielki przyrost naturalny. Typ zaludnienia województwa zmienił się w tym czasie z rozwojowego (typ A) do depopulacyjnego (typ H).

Porównanie typów zaludnienia gmin województwa – według metody Webba – w latach 2000 i 2017 wykazało niekorzystne tendencje w liczbie obszarów rozwojowych i depopulacyjnych. W analizowanym okresie liczba gmin aktywnych demograficznie (zaludniających się) zmniejszyła się ponad dwukrotnie z 56 w 2000 r. do 24 w 2017 r., w tym gmin, w których wzrost zaludnienia wynikał zarówno z dodatniego przyrostu naturalnego, jak i dodatniego salda migracji (typ B, C) z 19 do 13. Odwrotną tendencję obserwowano odnośnie obszarów depopulacyjnych. Liczba gmin wyludniających się wzrosła z 60 do 92, w tym gmin z ujemnym saldem migracji i ujemnym przyrostem naturalnym (typ F, G) z 10 do 54.

Przebieg procesów urodzeń, zgonów oraz migracji obserwowanych w latach 2000–2017, doprowadził do zróżnicowanych terytorialnie zmian w liczbie mieszkańców województwa. Wzrost liczby ludności dotyczył 44 spośród 116 gmin regionu. W grupie tej znalazły się gminy położone w pobliżu Olsztyna i większych miast województwa. Największy przyrost ludności notowano w gminach powiatu olsztyńskiego – w Stawigudzie (wzrost o 91,8%), Jonkowie (wzrost o 50,2%) i Dywitach (wzrost o 48,6%). W pozostałych 72 gminach liczba ludności zmniejszyła się. Gminy o charakterze depopulacyjnym zlokalizowane były głównie w północnej części województwa. Wśród nich największym ubytkiem ludności wyróżniało się Górowo Iławeckie (spadek o 14,7%), gmina Reszel (spadek o 12,7%), Szczytno i gmina Srokowo (w obu przypadkach spadek o 11,4%).

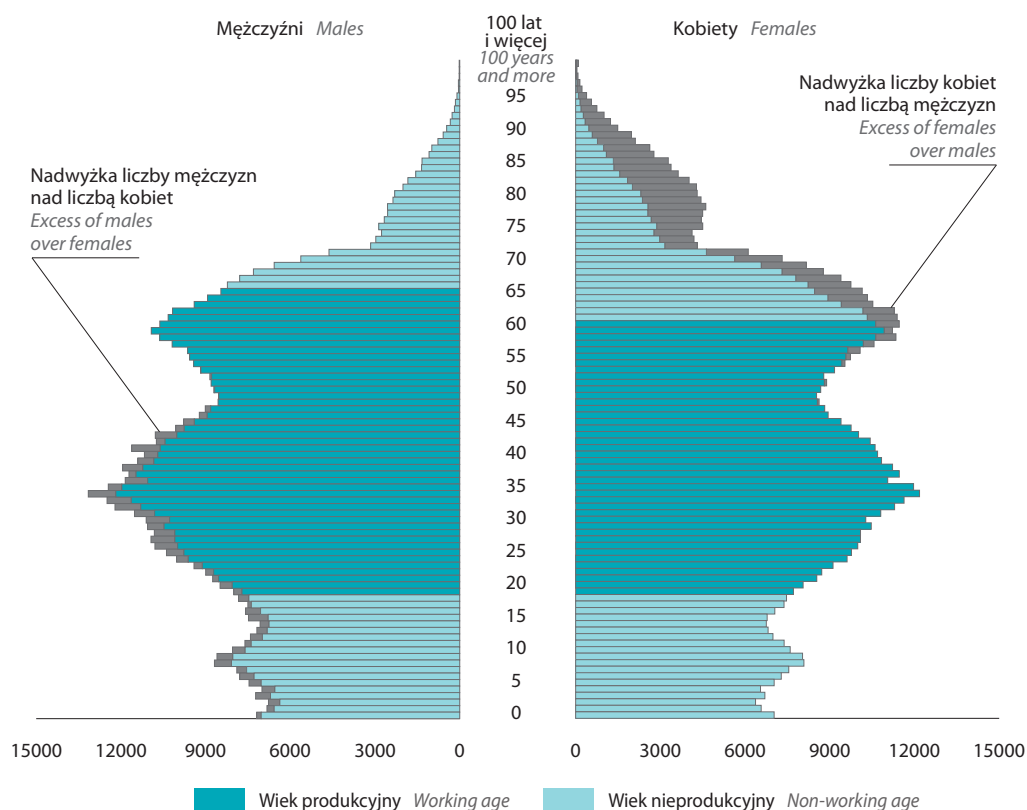
Mapa 2. Zmiana liczby ludności w gminach w latach 2000–2017
Map 2. Change in the population number in gminas in years 2000–2017

Zmiany w ruchu naturalnym i migracyjnym, dokonujące się w analizowanym okresie, wpłynęły na strukturę ludności według miejsca zamieszkania. Obserwowano przyrost ludności wiejskiej, przede wszystkim w gminach położonych w strefach podmiejskich największych miast województwa. Udział mieszkańców miast w populacji ogółem (współczynnik urbanizacji) zmniejszył się z 60,3% w 2000 r. do 59,0% w 2017 r.

Wykres 3. Ludność według płci i wieku w 2017 r. Stan w dniu 31 XII

Chart 3. Population by sex and age in 2017
As of 31 XII

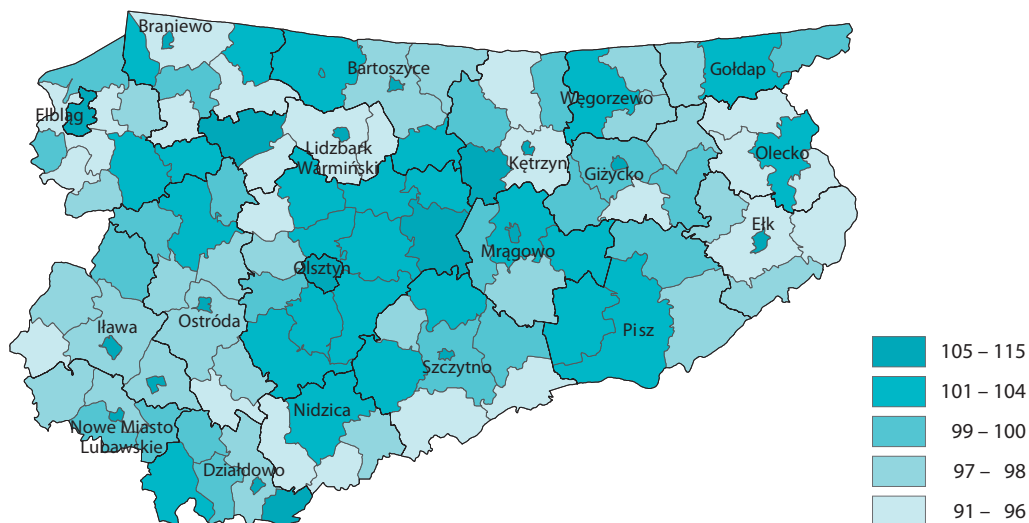
Strukturę ludności według płci określa współczynnik feminizacji, wyrażający liczbę kobiet przypadających na 100 mężczyzn. Liczebną przewagę kobiet obserwowano zarówno w województwie, jak i w kraju. W 2017 r. na 100 mężczyzn przypadają 104 kobiety w województwie i 107 w kraju (w 2000 r. odpowiednio 105 i 106 kobiet).

Współczynnik feminizacji wykazuje znaczne zróżnicowanie między obszarami miejskimi i wiejskimi. W miastach województwa na 100 mężczyzn przypadało 110 kobiet, natomiast na wsi 97. W kraju współczynnik ten wyniósł 111 w miastach i 101 na wsi. Warmińsko-mazurskie było jednym z pięciu województw o przewadze liczebnej mężczyzn na wsi. Obszary wiejskie pozostałych województw charakteryzowały się równowagą płci, albo większym udziałem kobiet.

Analiza przestrzennego zróżnicowania współczynnika wykazała, że w ponad połowie (w 61 spośród 116) gmin regionu liczebnie przeważali mężczyźni, w 46 gminach więcej było kobiet, a tylko w 9 stwierdzono równowagę płci.

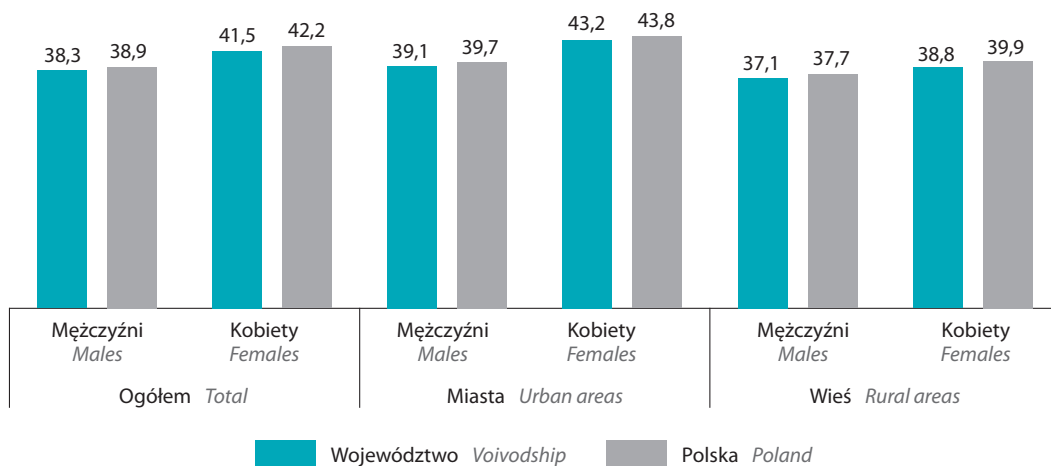
Wartość współczynnika feminizacji zmienia się wraz z wiekiem ludności. Większa liczba urodzeń chłopców niż dziewcząt powoduje, że w młodszych grupach wieku współczynnik feminizacji jest mniejszy od 100. W 2017 r. nadwyżka liczby mężczyzn nad liczbą kobiet utrzymywała się w grupie ludności w wieku 0–43 lata w miastach i 0–66 lat na wsi. Nadumieralność mężczyzn spowodowała, że w starszych grupach wieku więcej było kobiet. Wśród ludności w wieku 70 lat i więcej na 100 mężczyzn przypadały 183 kobiety w miastach i 182 na wsi.

Mapa 3. Liczba kobiet na 100 mężczyzn w gminach w 2017 r.
Map 3. Number of females per 100 males in gminas in 2017

Ludność województwa starzeje się z każdym rokiem. Z roku na rok mediana wieku (wiek środkowy) mieszkańców regionu wzrasta. W 2000 r. połowa mężczyzn w województwie nie osiągnęła wieku 31,2 lat, a kobiet 34,6 lat. Siedemnaście lat później (w 2017 r.) wiek środkowy mężczyzn wzrósł do 38,3 lat i kobiet do 41,5 lat. Mediana wieku ludności Polski była wyższa i w 2017 r. wyniosła: mężczyźni – 38,9 lat, kobiety – 42,2 lata.

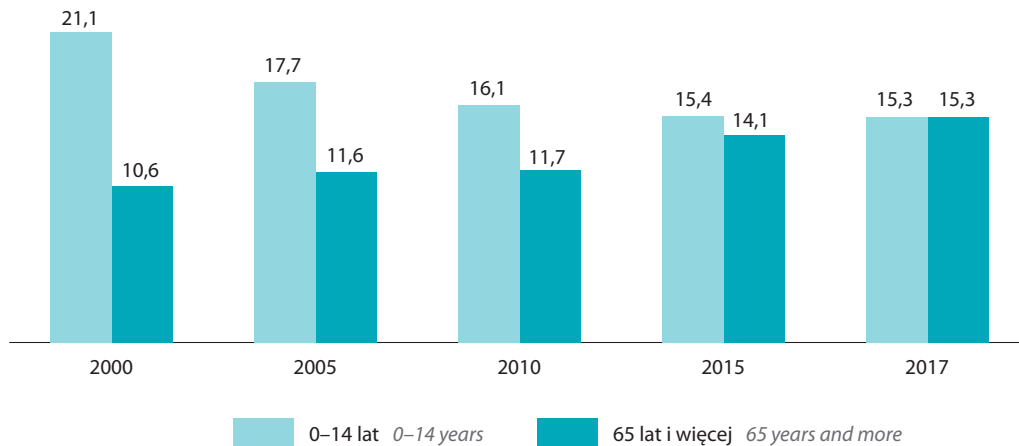
Wykres 4. Mediana wieku ludności w 2017 r.
Chart 4. Median age of population in 2017

Zmiany w strukturze wieku ludności województwa określane w demografii, jako starzenie się społeczeństwa były następstwem niskiego poziomu urodzeń oraz migracji osób młodych poza granice województwa i kraju.

W województwie warmińsko-mazurskim obserwuje się systematyczny spadek odsetka dzieci (0–14 lat), a wzrost odsetka osób starszych w wieku 65 lat i więcej. Udział dzieci w populacji ogółem obniżył się z 21,1% w 2000 r. do 15,3% w 2017 r., a udział osób starszych wzrósł z 10,6% w 2000 r. do 15,3% w 2017 r.

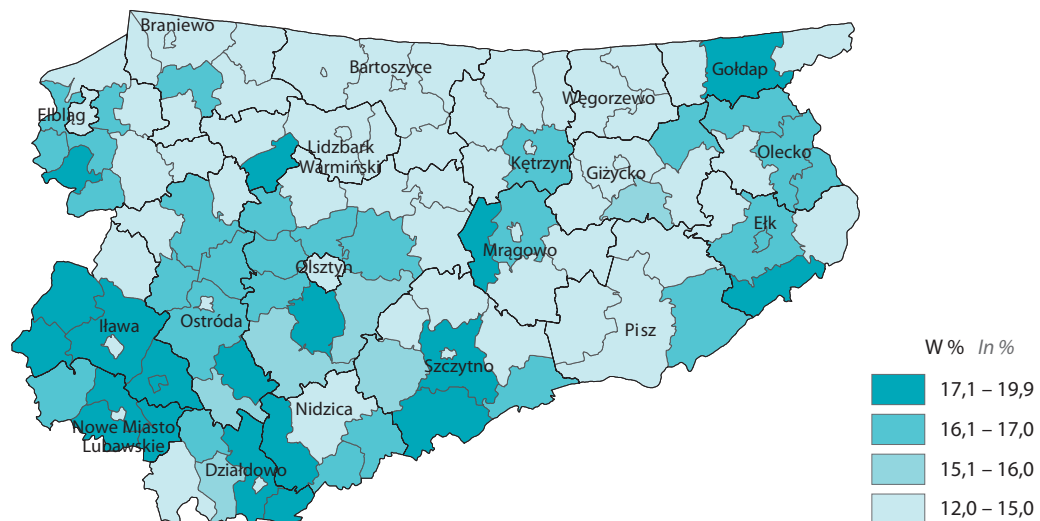
Wykres 5. Odsetek dzieci i osób starszych w populacji ogółem
Chart 5. Percentage of children and older persons in the total population

Z powodu zmniejszającej się liczby dzieci, a wzrastającej liczby osób starszych znacznie zmieniły się proporcje między najmłodszą i najstarszą grupą ludności. Na jedną osobę starszą przypadało dwoje dzieci w 2000 r., natomiast jedno dziecko w 2017 r.

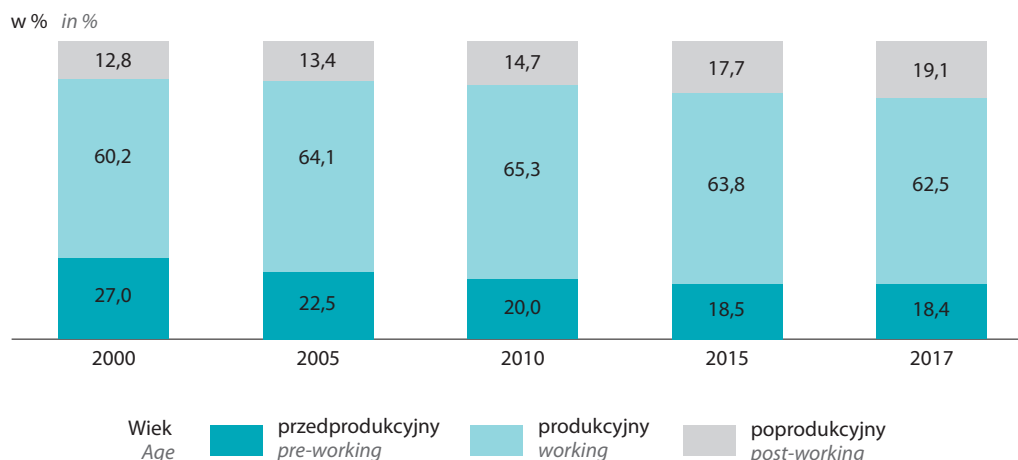
Pomimo obserwowanego procesu starzenia się społeczeństwa, województwo warmińsko-mazurskie było regionem o najniższym w Polsce udziale osób starszych w ogólnej liczbie ludności. W 2017 r. odsetek osób w wieku 65 lat i więcej wyniósł w województwie 15,3%, wobec 17,0% w kraju.

Mapa 4. Udział dzieci w wieku 0–14 lat w liczbie ludności ogółem w gminach w 2017 r.
Map 4. Share of children aged 0–14 years in the total population in gminas in 2017

W strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku wyróżnia się wiek: przedprodukcyjny (0–17 lat), produkcyjny (18–59 lat kobiety, 18–64 lata mężczyźni) i poprodukcyjny (60 lat i więcej kobiety, 65 lat i więcej mężczyźni). W zbiorowości osób w wieku produkcyjnym stosuje się dodatkowo podział na wiek mobilny (18–44 lata) i niemobilny (45–59 lat kobiety i 45–64 lata mężczyźni).

Wykres 6. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2000–2017
 Chart 6. Structure of population by economic age groups in years 2000–2017

W województwie obserwowano znaczne zmiany w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się z 301,3 tys. osób w 2000 r. do 263,3 tys. osób w 2017 r. Udział tej grupy ludności w populacji ogółem obniżył się znacznie z 27,0% w 2000 r. do 18,4% w 2017 r.

Grupę wieku, ściśle związaną z aktywnością zawodową, tworzą osoby w wieku produkcyjnym. Liczba osób w tej grupie wieku wzrosła w latach 2000–2010 z 859,6 tys. do 950,7 tys. osób, a od 2011 r. zmniejszała się i w 2017 r. ukształtowała się na poziomie 896,4 tys. osób. Odsetek osób w wieku produkcyjnym wzrósł z 60,2% w 2000 r. do 65,3% w 2010 r., a od 2011 r. systematycznie zmniejszał się i w 2017 r. wyniósł 62,5%, przy czym grupa osób w wieku produkcyjnym mobilnym pozostała prawie bez zmian, a zmieniała się liczba ludności w wieku produkcyjnym niemobilnym.

Trzecią grupę wieku, wyodrębnioną na podstawie kryteriów ekonomicznych, stanowi ludność w wieku poprodukcyjnym (emerytalnym). Liczebność populacji w wieku emerytalnym, w stosunku do 2000 r., zwiększyła się o 50,6% i w 2017 r. wynosiła 274,3 tys. osób. Odsetek osób w tej grupie wieku wzrósł z 12,8% w 2000 r. do 19,1% w 2017 r.

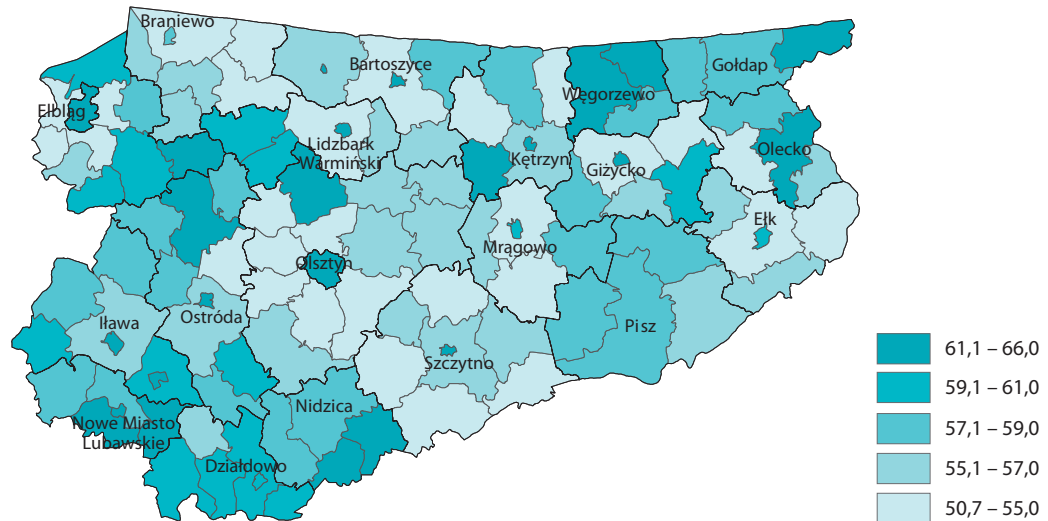
Miasta i obszary wiejskie województwa różniły się strukturą ludności według ekonomicznych grup wieku. Mieszkańcy miast charakteryzowali się niższym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym (17,3% wobec 19,9%) i produkcyjnym (61,4% wobec 64,1%), a wyższym w wieku poprodukcyjnym (21,3% wobec 16,0%).

Warmińsko-mazurskie, mimo obserwowanego procesu starzenia się społeczeństwa, należy do grupy województw o stosunkowo wysokim odsetku ludzi młodych w wieku przedprodukcyjnym. Wyższy współczynnik stwierdzono w czterech województwach: pomorskim, wielkopolskim, małopolskim i mazowieckim. Z kolei udział osób w wieku poprodukcyjnym był w województwie najniższy w kraju.

Współczynnik obciążenia demograficznego określa liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym. W wyniku zmian w ekonomicznych grupach wieku współczynnik ten systematycznie zmniejszał się w latach 2000–2010, a w latach 2011–2017 rósł. W 2000 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 66 osób w wieku nieprodukcyjnym, w 2010 r. – 53, a w 2017 r. – 60.

Warmińsko-mazurskie w porównaniu do pozostałych regionów kraju charakteryzowało się w 2017 r. niskim współczynnikiem obciążenia demograficznego. Niższą wartość miernika odnotowano tylko w województwie opolskim.

Mapa 5. Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminach w 2017 r.
Map 5. Number of persons at non-working age per 100 persons at working age in gminas in 2017

Niska liczba urodzeń w województwie spowodowała, że liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się z 45 w 2000 r. do 29 w 2017 r. Wyższą wartością współczynnika charakteryzowały się województwa o wyższej liczbie urodzeń (pomorskie, mazowieckie, wielkopolskie i małopolskie).

Małżeństwa i rozwody

Marriages and divorces

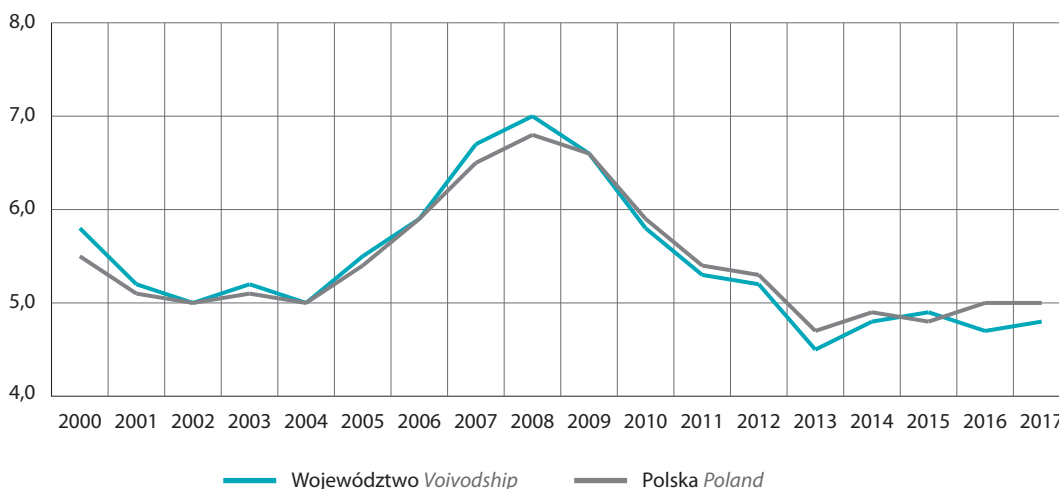
Liczba zawieranych związków małżeńskich i ich trwałość zmieniają się w województwie podobnie jak w kraju. Młodzi ludzie coraz częściej rezygnują z życia w małżeństwie i pozostają w związkach nieformalnych, albo odwołują się do czasu decyzję o zawarciu małżeństwa; obserwuje się spadek liczby zawieranych małżeństw, a wzrost liczby rozwodów.

W latach 2009–2013 liczba nowo zawartych małżeństw w województwie systematycznie zmniejszała się, a następnie ustabilizowała się i w kolejnych latach utrzymywała się na poziomie około 7 tys. W 2017 r. zawarto w województwie 6,8 tys. związków małżeńskich – o 2,1% więcej niż w 2016 r. i o 31,7% mniej w porównaniu z 2008 r.

Ważnym czynnikiem kształtującym liczbę zawieranych związków małżeńskich jest liczba mężczyzn i kobiet w wieku 20–34 lata, czyli potencjalnych nowożeńców. W województwie od 2011 r. obserwowano systematyczny spadek liczebności tej grupy osób. W omawianym okresie, liczba potencjalnych nowożeńców, zmniejszyła się o 12,9%.

Częstość zawierania związków małżeńskich w województwie była podobna jak w kraju. Współczynnik małżeństw (liczba nowo zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności) zmniejszył się w województwie z 7,0‰ w 2008 r. do 4,8‰ w 2017 r., w kraju z 6,8‰ do 5,0‰.

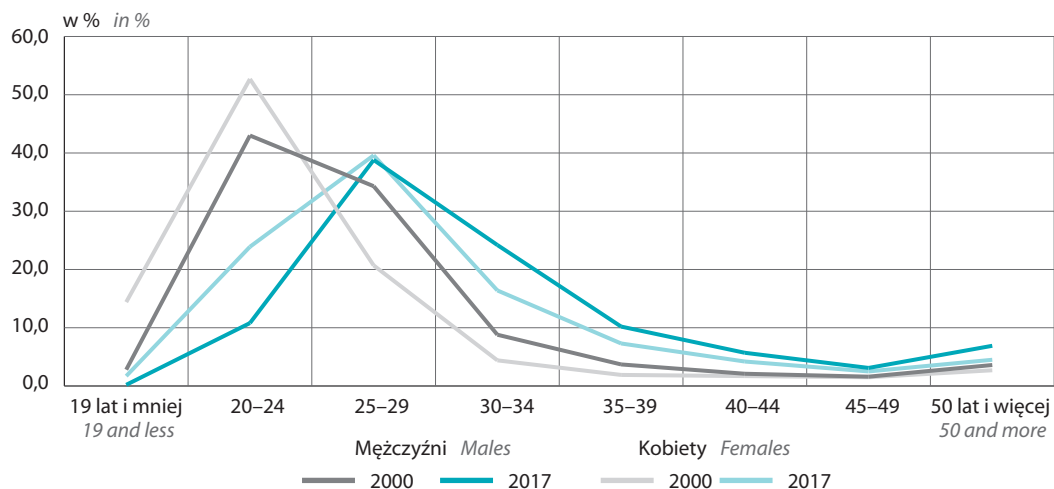
Wykres 7. Małżeństwa zawarte na 1000 ludności
Chart 7. Marriages contracted per 1000 population

Wśród zawieranych w województwie małżeństw przeważały w 2000 r. małżeństwa zawarte w kościołach lub związkach wyznaniowych – 70,4% wszystkich nowo zawartych małżeństw. Pozostałe 29,6% stanowiły związki zawarte wyłącznie w urzędach stanu cywilnego. W kolejnych latach udział związków wyznaniowych w ogólnej liczbie zawieranych małżeństw zmniejszał się na rzecz związków cywilnych i w 2017 r. wyniósł 57,5%. Podobna tendencja miała miejsce w Polsce.

W ogólnej liczbie nowo zawartych związków dominowały małżeństwa pierwsze. Związki zawarte przez kawalerów i panny stanowiły 77,6% ogółu małżeństw. Na wsi udział małżeństw pierwszych był większy i wyniósł 80,7%, wobec 75,3% w miastach.

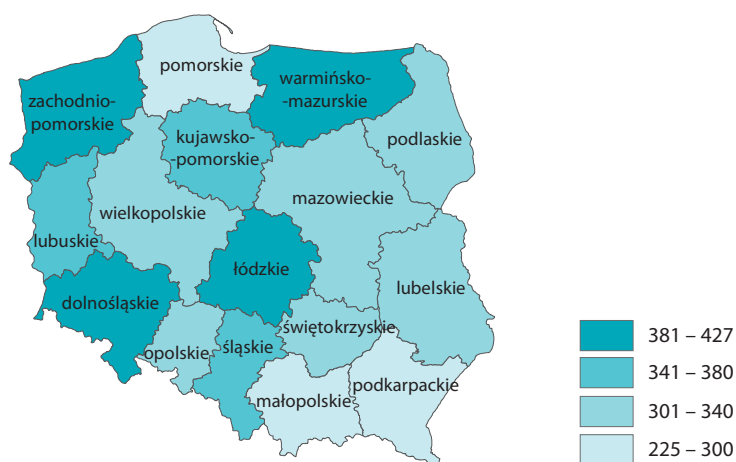
Wykres 8. Nowożeńcy według wieku w latach 2000 i 2017
Chart 8. Bridegrooms and brides by age in 2000 and 2017

Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat obserwowano zmiany w strukturze nowożeńców według wieku, świadczące o opóźnieniu wieku zawierania małżeństwa. Zmniejszała się liczba związków zawieranych przez osoby z młodszych grup wieku. Wśród kobiet i mężczyzn wstępujących w związek małżeński najliczniejszą grupę w 2000 r. stanowiły osoby w wieku 20–24 lata, a w 2017 r. osoby w wieku 25–29 lat. W ciągu siedemnastu lat (2000–2017) mediana wieku mężczyzn zawierających związek małżeński wzrosła z 25,4 lat do 30,0 lat, a kobiet z 23,3 lat do 27,8 lat.

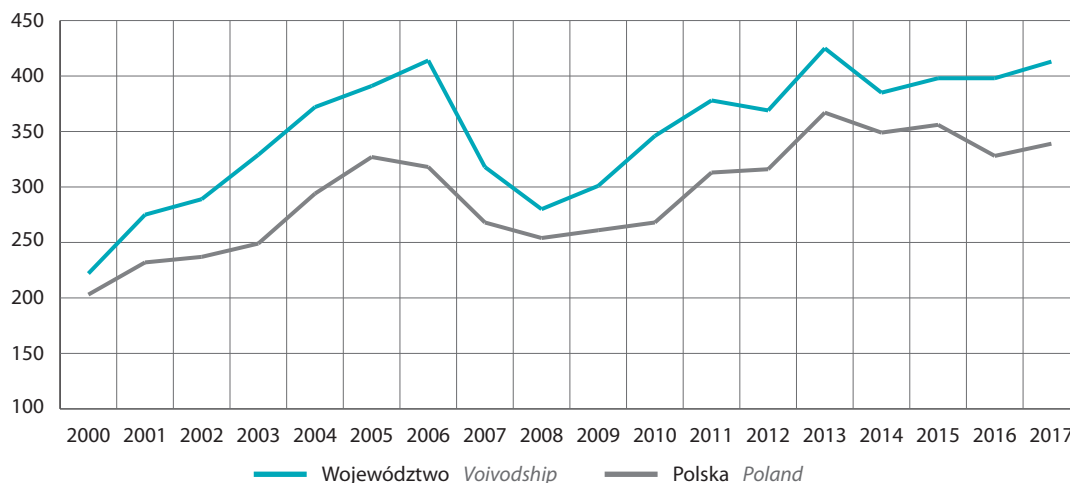
Liczba rozwodów w województwie systematycznie rosła w latach 2000–2006, natomiast od 2007 r. utrzymywała się na zbliżonym poziomie około 3 tys. w roku. W 2017 r. orzeczono 2,8 tys. rozwodów, co oznacza wzrost w skali roku o 6,0% i o 52,7% w porównaniu do 2000 r. Współczynnik rozwodów, wyrażony liczbą rozwodów w przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw był prawie dwukrotnie wyższy w 2017 r. niż w 2000 r.

Mapa 6. Rozwody na 1000 zawartych małżeństw według województw w 2017 r.
Map 6. Divorces per 1000 marriages contracted by voivodships in 2017

Województwo na tle pozostałych regionów kraju wyróżniało się niską trwałością małżeństw. Na 1000 nowych związków małżeńskich, zawartych w 2017 r., najwięcej rozwodów przypadało w województwie dolnośląskim i warmińsko-mazurskim (427 i 413, wobec 339 w kraju).

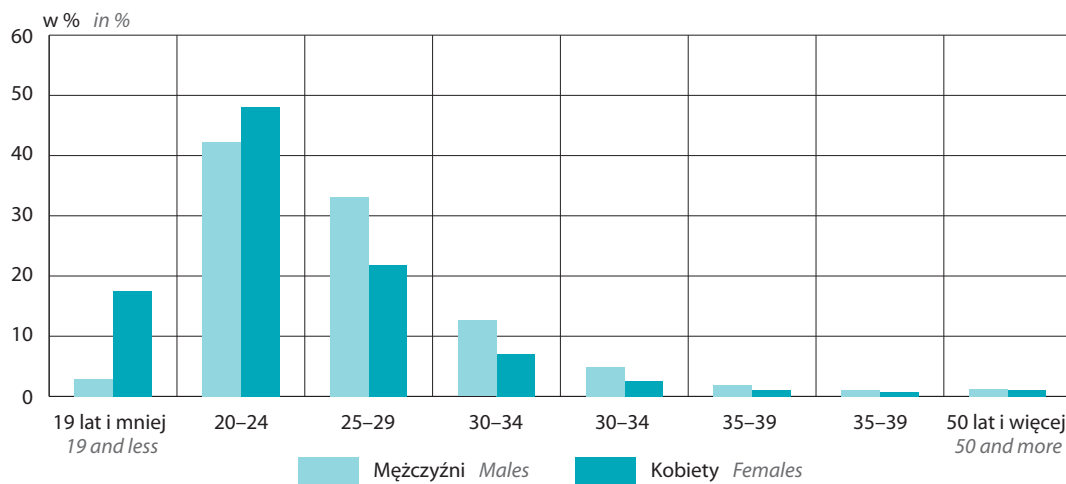
Wykres 9. Rozwody na 1000 zawartych małżeństw
Chart 9. Divorces per 1000 contracted marriages

Częściej rozwodziły się pary małżeńskie zamieszkałe w miastach. Liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 nowych małżeństw była w 2017 r. prawie dwukrotnie większa w miastach niż na wsi (510 i 279).

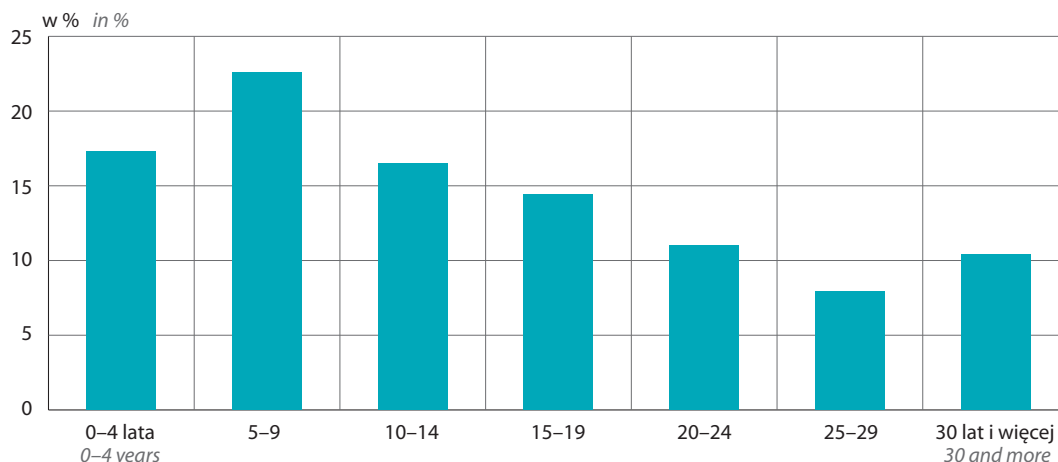
Analiza struktury osób rozwiedzionych według wieku w momencie zawarcia małżeństwa wykazała, że mniej stabilne są związki zawarte przez osoby młode. Największy udział wśród rozwodzących się miały osoby, które wstąpiły w związek małżeński przed 25 rokiem życia. Osoby należące do tej grupy wieku w 2017 r. stanowiły 65,5% rozwodzących się kobiet i 45,2% rozwodzących się mężczyzn.

Wykres 10. Rozwody według wieku małżonków w momencie zawarcia małżeństwa w 2017 r.
Chart 10. Divorces by age of spouses at the moment of contracting the marriage in 2017

Obserwacja struktury rozwodów według czasu trwania małżeństwa pokazała, że w okresie od piątego do dziewiątego roku małżeństwa ryzyko rozpadu związku było największe (22,6% wszystkich rozwodów), a następnie wraz ze wzrostem długości stażu małżeńskiego zmniejszało się.

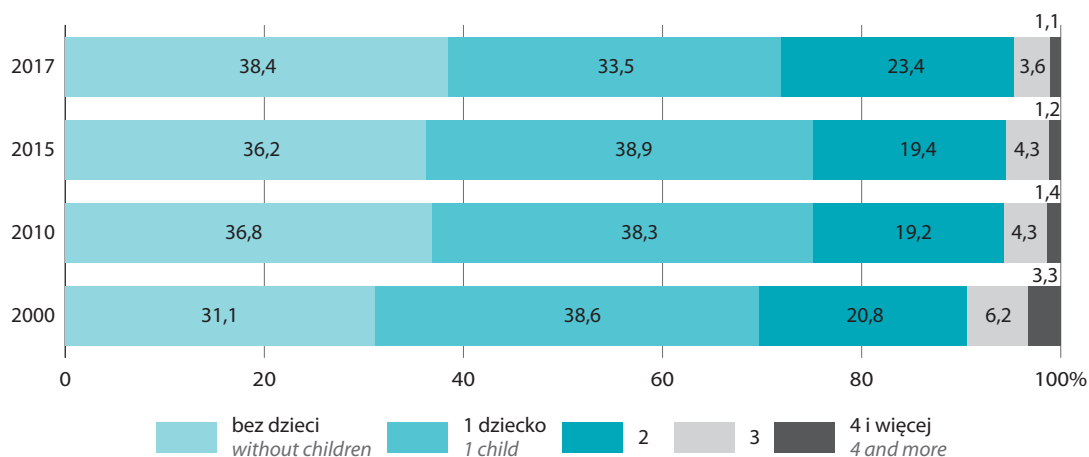
Wykres 11. Rozwoj według okresu trwania małżeństwa w 2017
 Chart 11. Divorces by duration of marriage in 2017

Wśród małżonków wnoszących pozew o rozwód przeważały kobiety. Na 100 pozwów wniesionych do sądów w 2017 r. kobiety skierowały 71. Najczęściej podawanymi przyczynami rozwodu była niezgodność charakterów, niedochowanie wierności małżeńskiej i nadużywanie alkoholu.

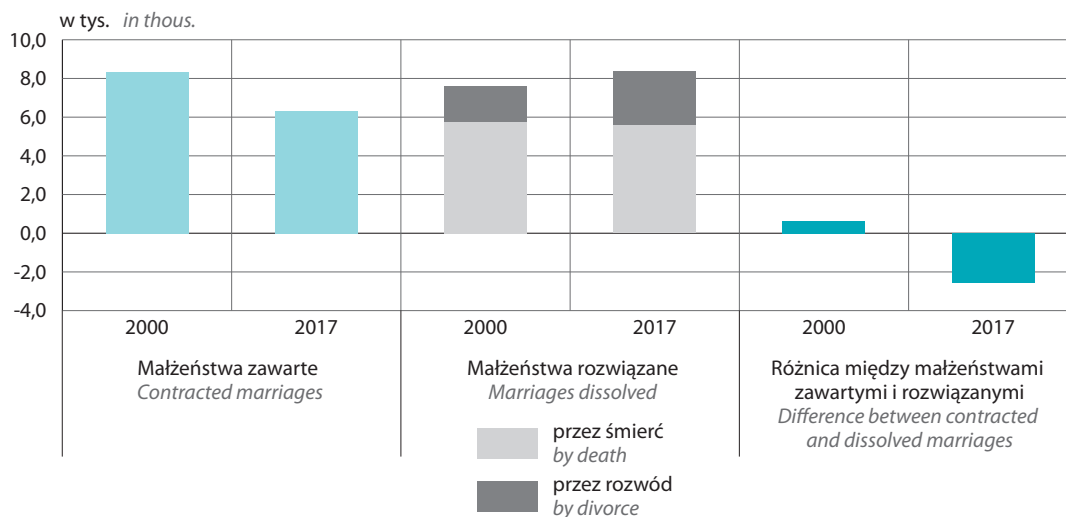
W 2017 r. w zbiorowości rozwiedzionych par 61,6% stanowiły małżeństwa z małoletnimi dziećmi (0-17 lat). Odsetek ten był mniejszy niż w 2000 r., ale też w strukturze ludności ogółem było mniej dzieci.

Wykres 12. Rozwoj według liczby małoletnich dzieci (poniżej 18 lat)
 Chart 12. Divorces by number of underage children (under 18 years)

Władzę rodzicielską sądy najczęściej powierzały obojgu rodzicom (66,7%), albo wyłącznie matce (28,8%). Rzadko opiekę nad dziećmi przyznawano ojcu, rodzinie zastępczej, czy placówce wychowawczej.

Wykres 13. Małżeństwa zawarte i rozwiązane w latach 2000 i 2017
 Chart 13. *Marriages contracted and dissolved in 2000 and 2017*

W latach 2011–2017 bilans małżeństw dla województwa warmińsko-mazurskiego był ujemny. Liczba małżeństw rozwiązanych przez śmierć i rozwód przewyższała liczbę nowo zawartych związków i w konsekwencji zasoby istniejących małżeństw systematycznie zmniejszały się. W 2017 r. istniało w województwie 313,9 tys. par małżeńskich, wobec 327,8 tys. w 2011 r.

Urodzenia i dzietność

Birth and fertility

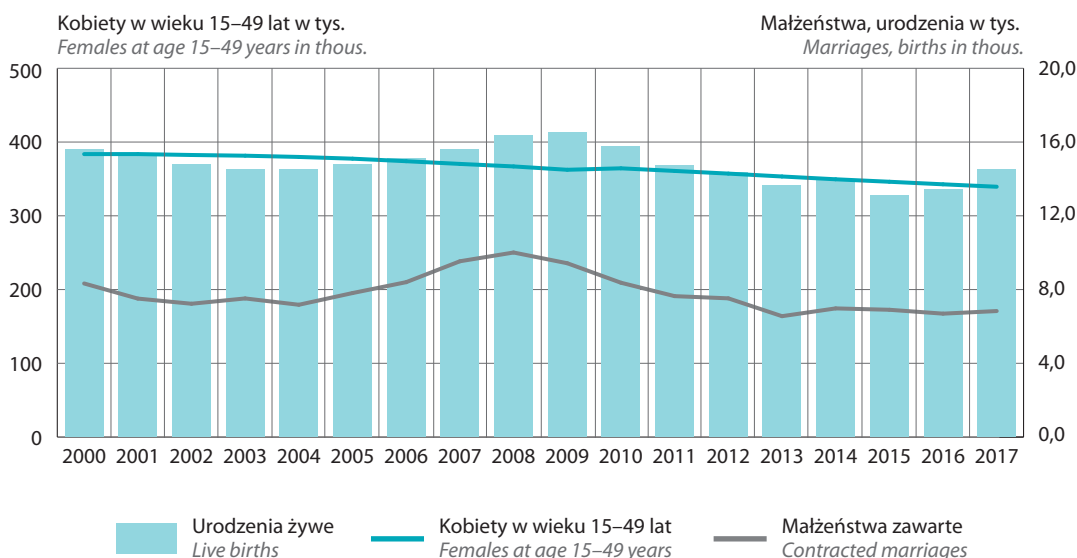
Poziom urodzeń jest jednym z ważniejszych czynników kształtujących liczbę i strukturę ludności według wieku. Liczba urodzeń jest uwarunkowana przede wszystkim liczebnością populacji, zwłaszcza kobiet, strukturą ludności według płci i wieku oraz postawami i zachowaniami prokreacyjnymi.

Obserwuje się związek między liczbą zawieranych małżeństw a liczbą urodzeń. Większość dzieci rodzi się w pierwszych latach trwania małżeństwa rodziców, dlatego też wzrosty i spadki liczby zawieranych małżeństw mają wpływ na liczbę urodzeń.

W województwie systematycznie zmniejsza się populacja kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat), jak również liczba osób w wieku 20–34 lata, czyli w wieku, w którym najczęściej zawierane są związki małżeńskie.

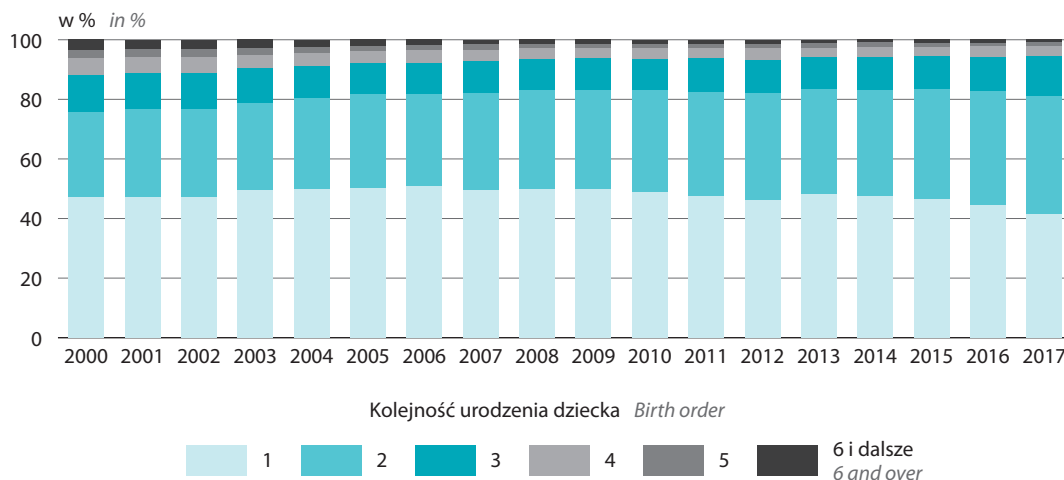
Dynamikę liczby urodzeń w województwie w latach 2000–2017 charakteryzowały okresy wzrostu i spadku. Trend rosnący urodzeń obserwowano w latach 2004–2009, natomiast w kolejnych latach (z wyjątkiem 2014 r.) tendencję spadkową. Najwyższą liczbę urodzeń odnotowano w 2009 r. – 16,5 tys., a najniższą w 2015 r. – 13,1 tys. Od 2016 r. rodziło się więcej dzieci. W 2016 r. zarejestrowano 13,4 tys. urodzeń żywych, a w 2017 r. 14,5 tys.

Wykres 14. Kobiety w wieku 15–49 lat, małżeństwa zawarte i urodzenia żywe
Chart 14. Females at age 15–49, marriages contracted and live births

Wzrost liczby urodzeń stwierdzony w latach 2016 i 2017 dotyczył przede wszystkim dzieci urodzonych jako drugie, trzecie i dalszej kolejności, natomiast liczba urodzeń pierwszych zmniejszyła się. Zmniejszanie się liczby urodzeń pierwszych na korzyść urodzeń dalszej kolejności świadczy o tym, że nie przybywa kobiet rodzących pierwsze dziecko, natomiast przybywa kobiet decydujących się na więcej niż jedno dziecko. Wzrost liczby urodzeń dalszej kolejności może świadczyć o realizacji odroczonej zamierzeń prokreacyjnych.

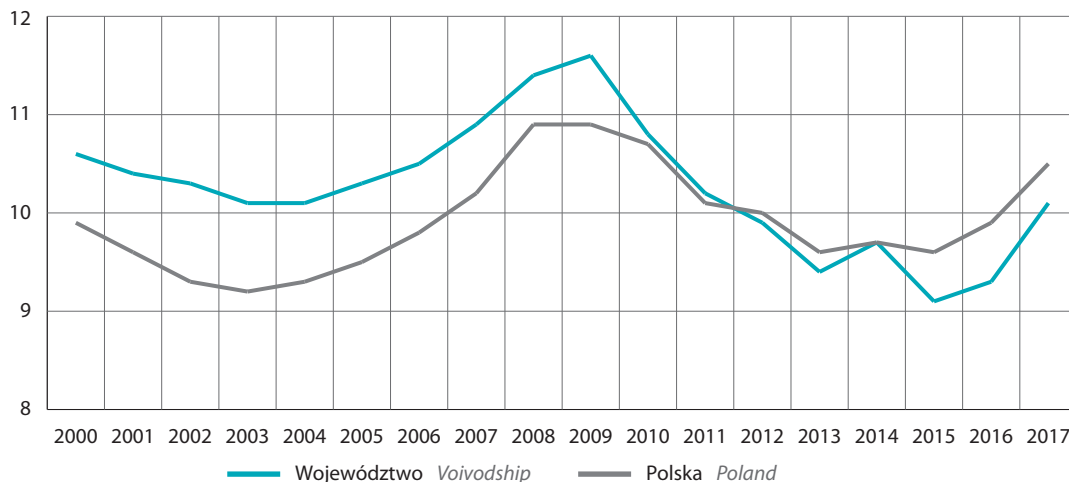
Wykres 15. Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka
Chart 15. Live births by birth order

W 2017 r. urodzenia pierwszej kolejności stanowiły 41,3%, podczas gdy w latach 2003–2009 połowę wszystkich urodzeń żywych. Udział urodzeń drugiej kolejności wzrósł z 28,7% w 2000 r. do 39,9% w 2017 r., a urodzeń trzeciej kolejności odpowiednio z 12,1% do 13,2%.

Miernikiem natężenia urodzeń, umożliwiającym porównanie populacji o różnej liczebności, jest współczynnik urodzeń liczony na 1000 mieszkańców. Warmińsko-mazurskie w latach 2001–2009 charakteryzowało się na tle kraju i pozostałych regionów Polski wysokim natężeniem urodzeń – należało do grupy województw o najwyższej rozrodzności. W 2010 r. sytuacja się zmieniła, współczynnik urodzeń systematycznie obniżał się i od 2012 r. ukształtował się na poziomie niższym niż w kraju. W latach 2016 i 2017, w wyniku większej liczby urodzeń wartość współczynnika wzrosła, jednak pozostała niższa niż w kraju.

Wykres 16. Urodzenia żywe na 1000 ludności
Chart 16. Live births per 1000 population

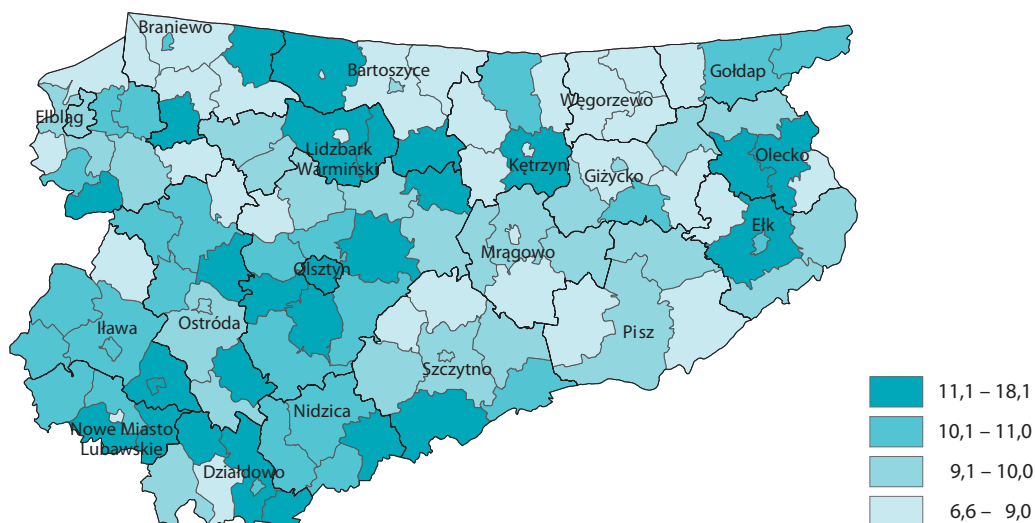
W 2017 r. na 1000 mieszkańców województwa przypadało 10,1 urodzeń. W pozostałych regionach kraju liczba urodzeń mieściła się w przedziale od 8,7 urodzeń w województwie świętokrzyskim do 11,9 urodzeń w pomorskim.

Mapa 7. Urodzenia żywe na 1000 ludności w województwach w 2017 r.
Map 7. *Live births per 1000 population in voivodships in 2017*

Natężenie urodzeń było wyższe na wsi niż w miastach zarówno w województwie, jak i w kraju. W miastach województwa ukształtowało się w 2017 r. na poziomie 9,9%, natomiast na wsi 10,4%. W Polsce na 1000 ludności przypadało 10,2 urodzeń w miastach i 10,8 na wsi.

Mapa 8. Urodzenia żywe na 1000 ludności w gminach w 2017 r.
Map 8. *Live births per 1000 population in gminas in 2017*

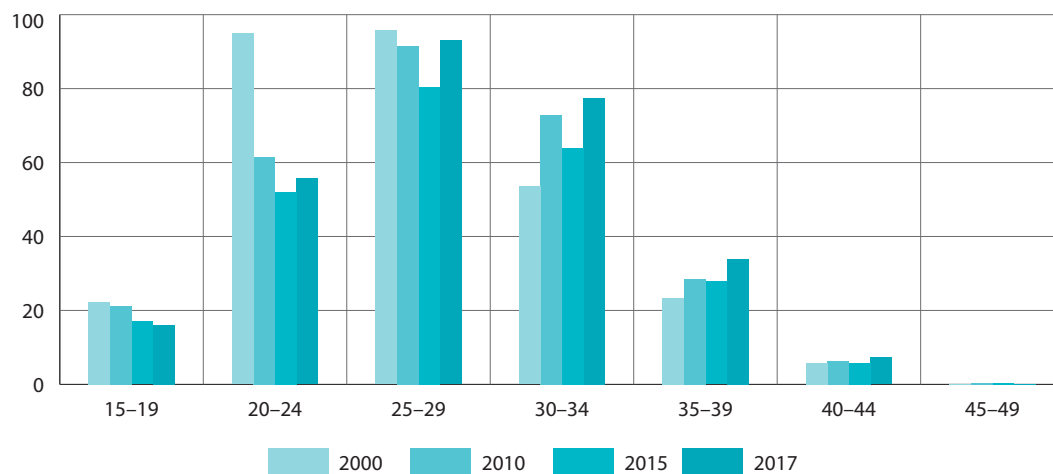

W skali województwa warmińsko-mazurskiego obserwuje się znaczne zróżnicowanie poziomu urodzeń. Południowa część województwa charakteryzowała się wyższym natężeniem urodzeń, a północna niższym. Najwyższą wartość współczynnika, 11 urodzeń na 1000 ludności, stwierdzono w powiecie iławskim, Olsztynie i powiecie nowomiejskim, natomiast najniższą 8–9 urodzeń, odnotowano w powiecie węgorzewskim, mrągowskim i kętrzyńskim.

W latach 2000–2017 obserwowano w województwie spadek płodności kobiet w młodszych rocznikach wieku rozrodczego, natomiast wzrost w starszych rocznikach. Nastąpiło przesunięcie najwyższej płodności kobiet z grupy wieku 20–24 lata do grupy wieku 25–29 lat, ponadto stwierdzono wzrost płodności w grupie wieku 30–34 lata i 35–39 lat, co świadczy o odkładaniu urodzeń w czasie.

Wykres 17. Urodzenia żywe na 1000 kobiet według pięcioletnich grup wieku

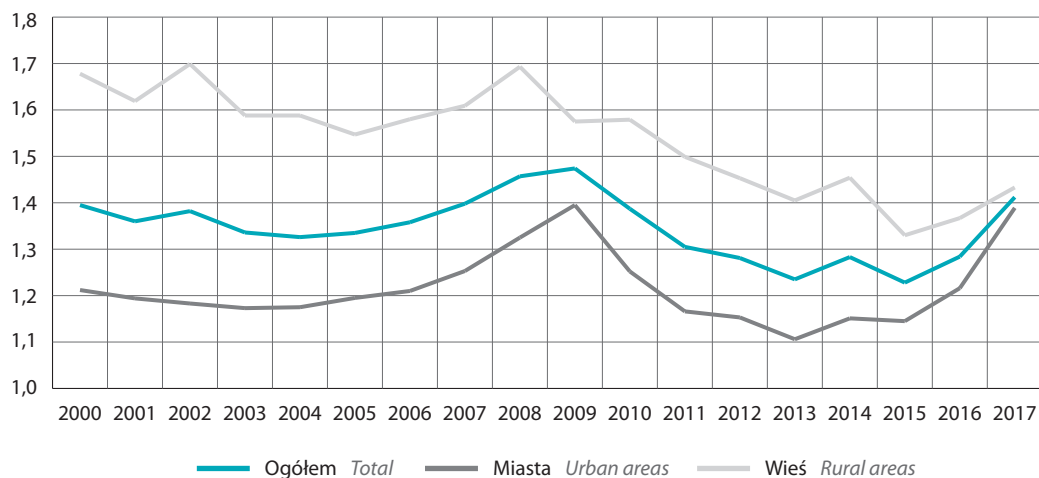
Chart 17. Live births per 1000 women by five-years age groups

Poziom urodzeń określany przy pomocy współczynnika dzietności pozwala ocenić stopień zastępowalności pokoleń, tzn. uzyskać odpowiedź na pytanie, czy żyjące współcześnie generacje zostaną zastąpione przez przyszłe pokolenia. Najkorzystniejszą sytuację demograficzną określa współczynnik dzietności kształtujący się na poziomie 2,10–2,15, tzn., gdy na 100 kobiet w wieku 15–49 lat przypada średnio 210–215 urodzonych dzieci.

Wykres 18. Współczynnik dzietności

Chart 18. Total fertility rate

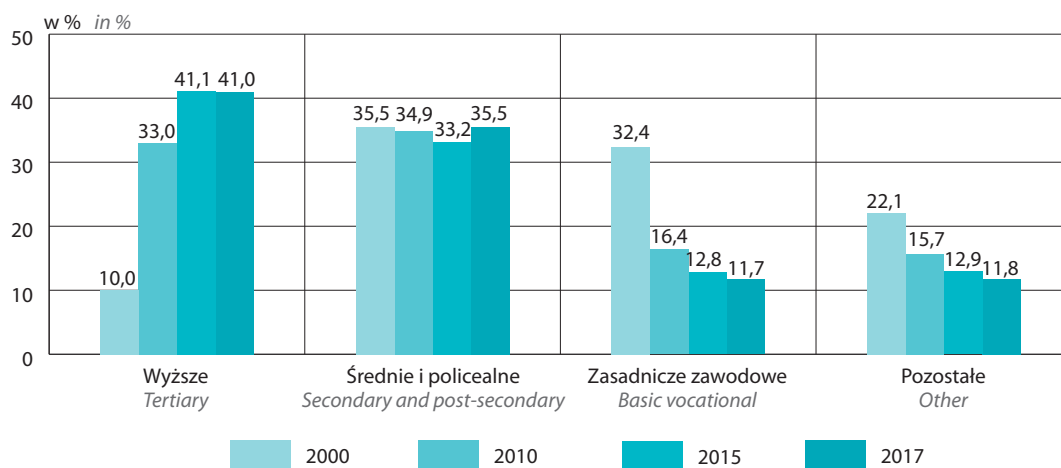

Liczba urodzeń obserwowana od wielu lat w województwie i w Polsce nie gwarantuje stabilnego rozwoju demograficznego – prostej zastępowalności pokoleń. W 2017 r. współczynnik dzietności wyniósł w województwie 1,41 i 1,45 w kraju. Poziom współczynnika na wsi był wyższy niż w miastach zarówno w województwie (1,43 i 1,49), jak i w kraju (1,39 i 1,42). Wśród województw najwyższą dzietność zanotowano w pomorskim (1,63), a najniższą w świętokrzyskim (1,26).

Zmiany w zachowaniach prokreacyjnych są efektem wyboru, jakiego coraz częściej dokonują ludzie młodzi decydując się najpierw na osiągnięcie określonego poziomu wykształcenia oraz stabilizacji ekonomicznej, a dopiero potem na założenie rodziny oraz jej powiększenie. Głównymi cechami przemian w zachowaniach prokreacyjnych ludności jest spadek liczby urodzonych dzieci, wzrost wieku matek w chwili urodzenia pierwszego dziecka i średniego wieku macierzyństwa oraz wzrost odsetka matek z wyższym wykształceniem.

Wykres 19. Urodzenia żywe według poziomu wykształcenia matki

Chart 19. Live births by education level of mother

W ciągu piętnastu lat (2002–2017) mediana wieku kobiet rodzących wzrosła z 26,3 lat do 29,5 lat, natomiast kobiet rodzących pierwsze dziecko z 23,6 lat do 27,0 lat. W tym samym czasie, wśród rodzących, udział kobiet z wyższym wykształceniem zwiększył się prawie trzykrotnie (z 13,9% do 41,0%), natomiast wśród rodzących pierwsze dziecko ponad 2,5-krotnie (z 16,8% do 45,0%).

W województwie i w kraju obserwuje się systematyczny wzrost liczby urodzeń pozamałżeńskich, czyli urodzeń ze związków partnerskich i samotnych matek. Odsetek urodzeń pozamałżeńskich był w województwie w 2017 r. prawie dwukrotnie większy niż w 2000 r. – 32,7%, wobec 17,0%. Współczynnik ten kształtował się na znacznie niższym poziomie w kraju, gdzie w latach 2000–2017 wzrósł z 12,1% do 24,1%.

Umieralność i trwanie życia

Mortality and life expectancy

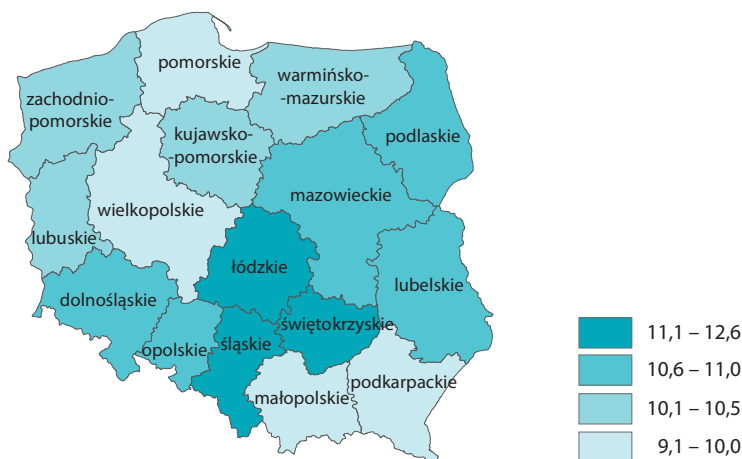
Zgony są drugim, po urodzeniach elementem ruchu naturalnego, determinującym stan i strukturę ludności. W latach 2000–2017 liczba zgonów w województwie wykazywała tendencję rosnącą. W 2017 r. zmarło 14,4 tys. mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego, o 2,5% więcej niż rok wcześniej i o 22,5% więcej w odniesieniu do 2000 r. Natężenie zgonów, wyrażone liczbą zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności, wzrosło z 8,2‰ w 2000 r. do 10,1‰ w 2017 r. W kraju współczynnik zgonów wzrósł z 9,6‰ w 2000 r. do 10,5‰ w 2017 r.

Przyczyną obserwowanych zmian w poziomie umieralności był wzrost liczebności populacji ludzi starszych. Liczba osób w wieku 65 lat i więcej zwiększyła się w latach 2000–2017 z 150,6 tys. osób do 219,3 tys. osób. Udział osób starszych w populacji ogółem wzrósł z 10,6% w 2000 r. do 15,3% w 2017 r.

Współczynnik zgonów dla województwa był w 2017 r. niższy od przeciętnego w kraju. Niższą umieralność stwierdzono w czterech województwach: podkarpackim, pomorskim, małopolskim i wielkopolskim. Regiony o najniższym współczynniku zgonów w kraju, charakteryzowały się również niskim udziałem osób w wieku 65 lat i więcej.

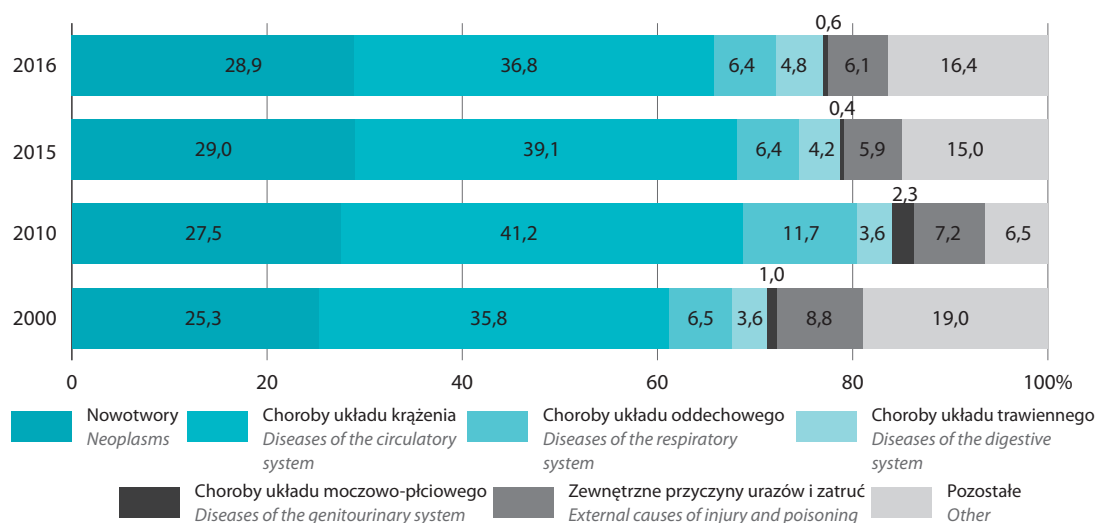
Mapa 9. Zgony na 1000 ludności w województwach w 2017 r.

Map 9. Deaths per 1000 population in voivodships in 2017

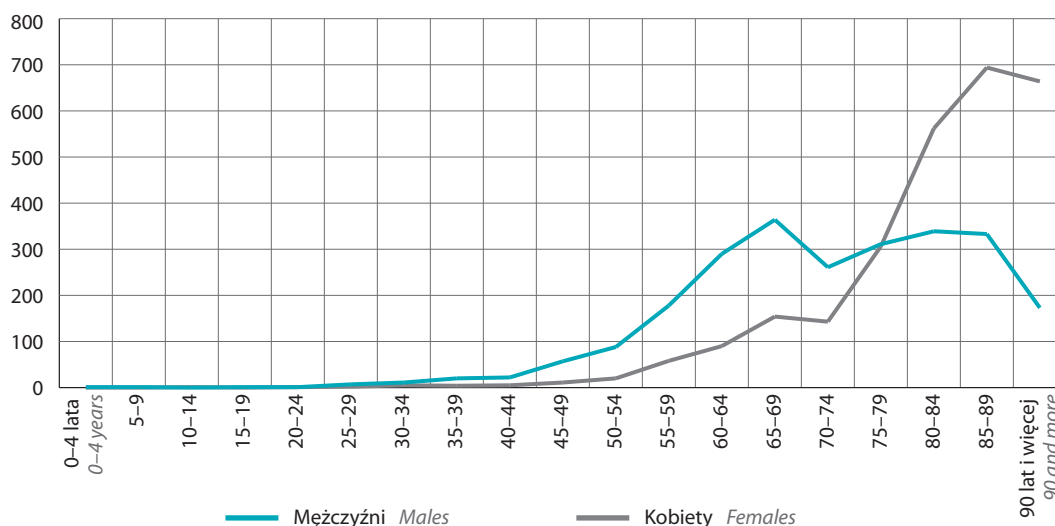
Głównymi przyczynami zgonów zarówno w województwie, jak i w kraju były choroby układu krążenia i nowotwory. Choroby układu krążenia spowodowały w 2016 r. 36,8 % zgonów w województwie i 43,3% w kraju. Nowotwory były przyczyną 28,9% zgonów w województwie i 27,3% w kraju.

Wykres 20. Zgony według głównych przyczyn
Chart 20. Deaths by main causes

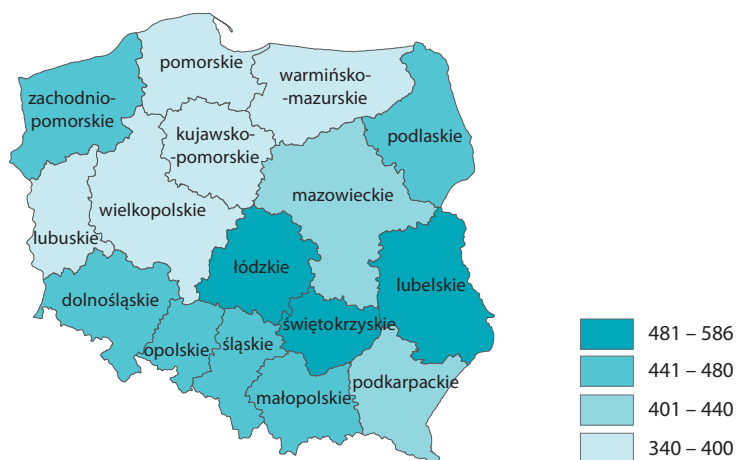
Zgony spowodowane chorobami układu krążenia występowały z mniejszą częstotliwością w populacji mężczyzn niż kobiet (349 i 371 zgonów na 100 tys. osób danej płci). Większość zgonów, będących następstwem tej grupy chorób, stwierdzono wśród mężczyzn w wieku 50 lat i więcej oraz kobiet w wieku 60 lat i więcej. Mężczyźni najczęściej umierali z powodu miażdżycy, niewydolności serca, przewlekłej choroby niedokrwiennej serca i ostrego zawału mięśnia sercowego, natomiast kobiety z powodu miażdżycy, niewydolności serca, przewlekłej choroby niedokrwiennej serca i zawału mózgu.

Wykres 21. Zgony spowodowane chorobami układu krążenia według płci i grup wieku w 2016 r.
Chart 21. Deaths caused by diseases of the circulatory system by sex and age groups in 2016

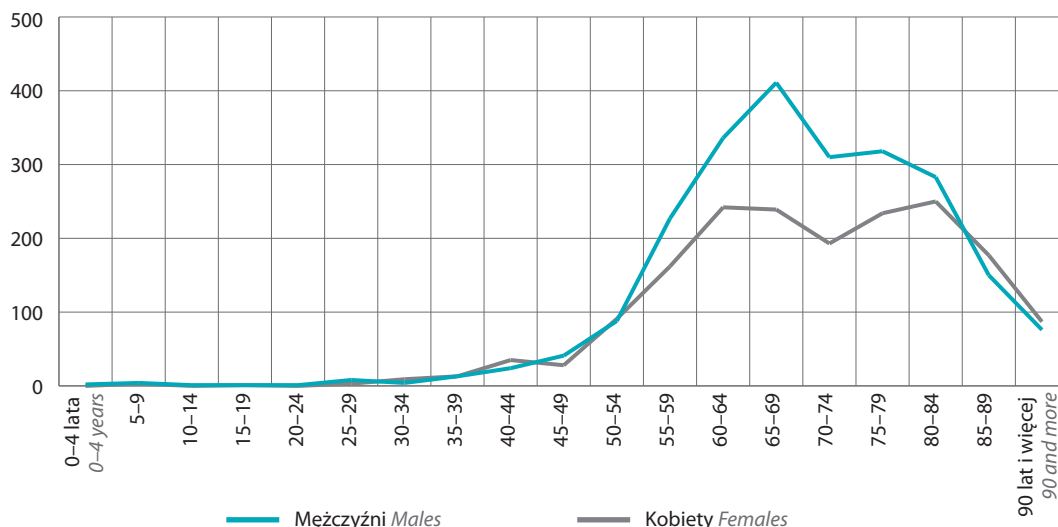
Umieralność w wyniku chorób układu krążenia jest zróżnicowana terytorialnie. W 2016 r. różnica między najwyższą i najniższą wartością współczynnika dla województwa świętokrzyskiego i wielkopolskiego wyniosła 246 zgonów na 100 tys. ludności. Warmińsko-mazurskie charakteryzowało się stosunkowo niską umieralnością w następstwie chorób układu krążenia, niższą wartość współczynnika odnotowano tylko w województwie wielkopolskim.

Mapa 10. Zgony spowodowane chorobami układu krążenia na 100 tys. ludności w 2016 r.
Map 10. Deaths caused by diseases of the circulatory system per 100 thous. population in 2016

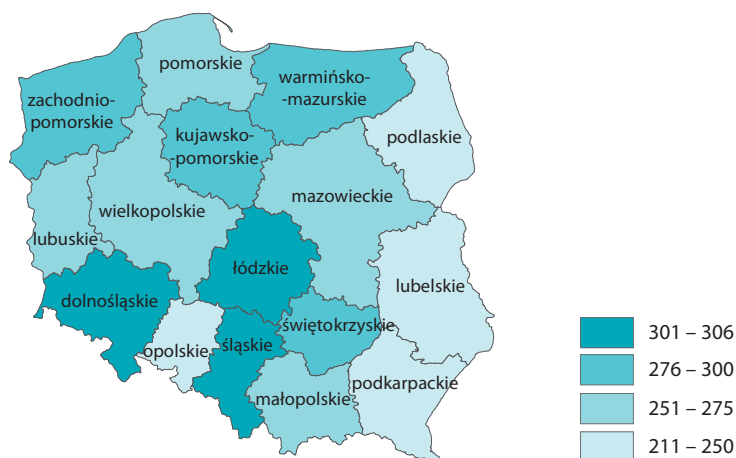
Z powodu chorób nowotworowych częściej umierali mężczyźni niż kobiety (326 i 241 zgonów na 100 tys. osób danej płci). Większość mężczyzn i kobiet umierających na nowotwory była w wieku 50 lat i więcej. Wśród mężczyzn najwięcej zgonów spowodował nowotwór złośliwy oskrzela i płuca, nowotwór złośliwy gruczołu krokowego, nowotwór złośliwy żołądka i nowotwór złośliwy jelita grubego. Kobiety najczęściej umierały z powodu nowotworu złośliwego oskrzela i płuca, nowotworu złośliwego piersi, nowotworu złośliwego jelita grubego i nowotworu złośliwego trzustki.

Wykres 22. Zgony spowodowane nowotworami według płci i grup wieku w 2016 r.
Chart 22. Deaths caused by neoplasms by sex and age groups in 2016

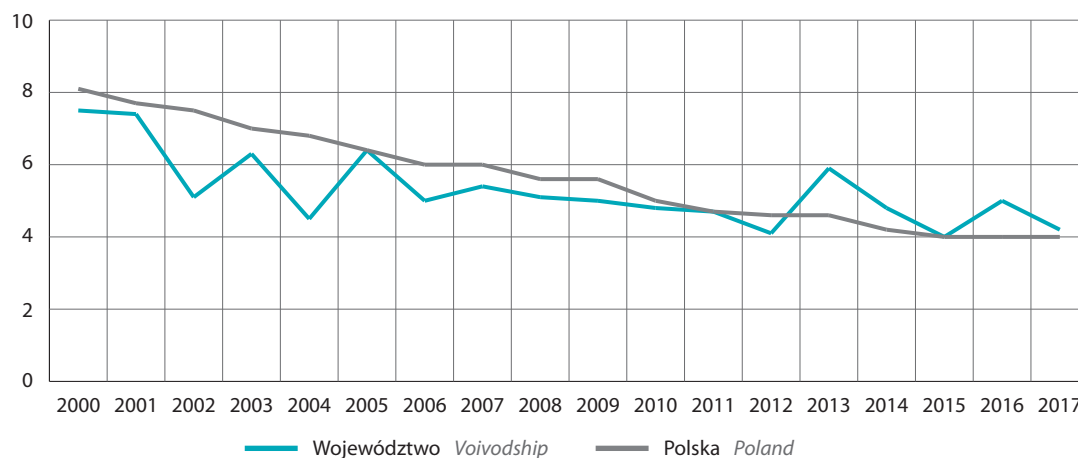
W kraju występuje znaczne zróżnicowanie wielkości współczynnika zgonów w wyniku chorób nowotworowych. W 2016 r. najwyższą umieralność na nowotwory stwierdzono w województwie śląskim i łódzkim (po 306 zgonów na 100 tys. ludności), a najniższą w opolskim (211 zgonów). Współczynnik dla województwa warmińsko-mazurskiego (283 zgony) kształtował się na poziomie wyższym, ale zbliżonym do wartości przeciętnej w kraju (276 zgonów).

Mapa 11. Zgony spowodowane nowotworami na 100 tys. ludności w 2016 r.
Map 11. Deaths caused by neoplasms per 100 thous. population in 2016

W latach 2000–2012 i 2015 umieralność niemowląt utrzymywała się w województwie na poziomie niższym lub co najwyżej równym wartości średniej w kraju. Od 2013 r. (z wyjątkiem 2015 r.) liczba zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych przewyższała przeciętną w kraju. W 2017 r. współczynnik ten kształtował się na poziomie 4,2‰ w województwie i 4,0‰ w kraju.

Wykres 23. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych
Chart 23. Infant deaths per 1000 live births

W latach 2000–2017 obserwowano malejący trend umieralności niemowląt. Współczynnik zgonów dzieci, w wieku poniżej 1 roku życia, zmniejszył się prawie dwukrotnie w województwie i dwukrotnie w kraju.

Ryzyko zgonu niemowlęcia jest największe bezpośrednio po urodzeniu, a następnie stopniowo zmniejsza się. Większość zgonów niemowląt zdarza się w pierwszym tygodniu, albo w pierwszym miesiącu po porodzie. W województwie z ogólnej liczby zgonów niemowląt 55,2% stanowiły zgony w pierwszym tygodniu życia, a kolejne 16,4% przed ukończeniem pierwszego miesiąca życia. W 2016 r. przyczyną 65,7% zgonów niemowląt były stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym, a 28,4% zgonów spowodowały wady rozwojowe wrodzone.

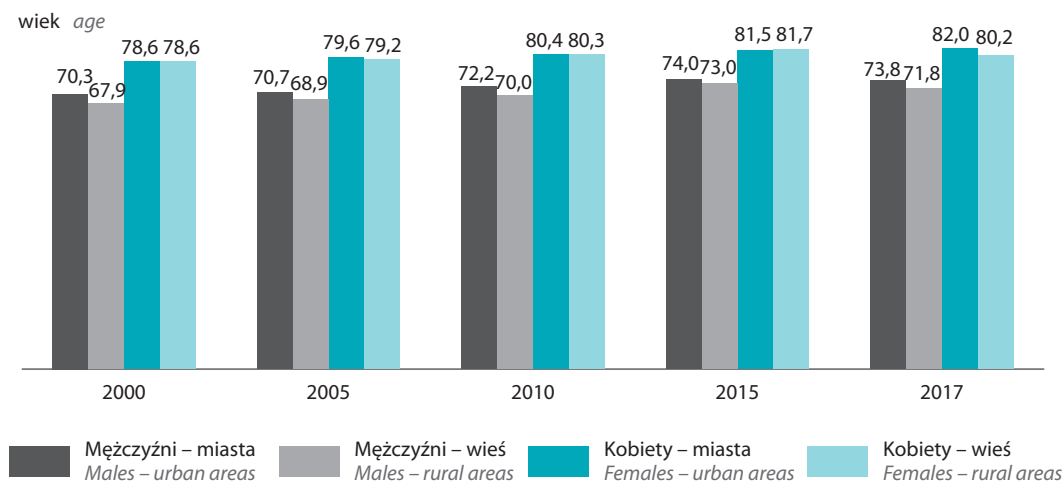
W województwie, podobnie jak w Polsce, obserwuje się zjawisko nadumieralności mężczyzn. Współczynnik zgonów mężczyzn, we wszystkich grupach wieku, był wyższy niż kobiet. Wysoki poziom umieralności

mężczyzn przekłada się na wartość parametru, jakim jest przeciętne dalsze trwanie życia. Zróżnicowana długość życia mężczyzn i kobiet jest następstwem większej umieralności mężczyzn.

Przeciętne trwanie życia w województwie w 2017 r. wyniosło 73 lata dla mężczyzn i 81,4 lat dla kobiet. W kraju zarówno mężczyźni, jak i kobiety żyli dłużej – odpowiednio 74 lata i 81,8 lat. W województwie warmińsko-mazurskim, w ciągu 17 lat (2000–2017), liczba lat trwania życia mężczyzn wzrosła o prawie 4 lata, natomiast kobiet o prawie 3 lata.

Wykres 24. Przeciętne trwanie życia mężczyzn i kobiet

Chart 24. Life expectancy of men and women

W Polsce występuje znaczne terytorialne zróżnicowanie długości trwania życia. Najkrótszym przeciętnym trwaniem życia mężczyzn charakteryzowało się w 2017 r. województwo łódzkie (71,9 lat), a najdłuższym podkarpackie (75,6 lat). Podobnie jak mężczyźni, kobiety najkrócej żyły w województwie łódzkim (80,8 lat), a najdłużej w podkarpackim (83,1 lat).

Ruch wędrowniczy ludności

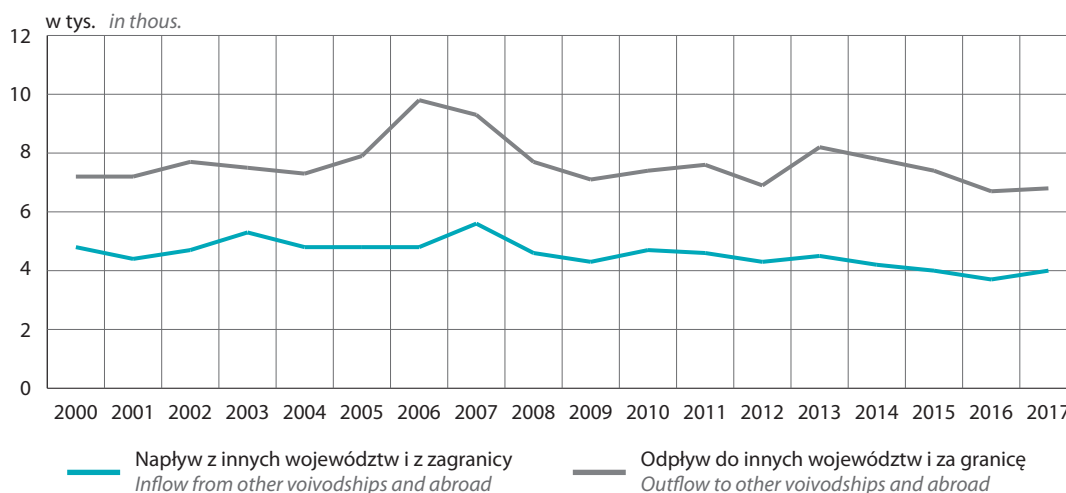
Migration of population

Migracje są drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem wpływającym na liczbę ludności, jej strukturę i przestrzenne rozmieszczenie. W województwie warmińsko-mazurskim obserwuje się ubytek migracyjny ludności. Od wielu lat liczba wymeldowań z pobytu stałego przewyższa liczbę nowych zameldowań. Przewagę odpływu ludności nad napływem rejestrowano zarówno w ruchu międzywojewódzkim, jak i zagranicznym.

Warmińsko-mazurskie charakteryzuje się niewystarczającą liczbą nowych miejsc pracy, wysoką stopą bezrobocia i niskimi wynagrodzeniami. Województwo nie jest, więc atrakcyjnym miejscem zamieszkania i dlatego każdego roku, w omawianym okresie, traciło więcej ludności niż jej pozyskiwało.

W latach 2000–2017 saldo migracji na pobyt stały w województwie warmińsko-mazurskim było ujemne. W omawianym okresie więcej wymeldowań niż zameldowań notowano zarówno w miastach, jak i na wsi. W 2017 r. w wyniku migracji stałych z województwa ubyło 2,7 tys. ludności. Większą różnicę między odpływem i napływem migracyjnym notowano w latach 2006 i 2007, kiedy to w wyniku migracji ubyło odpowiednio 5,1 tys. i 3,8 tys. mieszkańców województwa.

Wykres 25. Migracje międzywojewódzkie i zagraniczne na pobyt stały
Chart 25. Migration among voivodships and international migration for permanent residence

O intensywności odpływu wędrowniczego ludności mówi saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, które w 2017 r. było ujemne i wyniosło -1,9. W latach o największym nasileniu migracji (rok 2006 i 2007) było również ujemne i kształtowało się na poziomie odpowiednio -3,5 i -2,7. W latach 2004–2014 większy ubytek ludności (na 1000 mieszkańców) notowano w miastach województwa, a w latach 2000–2003 i 2015–2017 na wsi.

Wykres 26. Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności

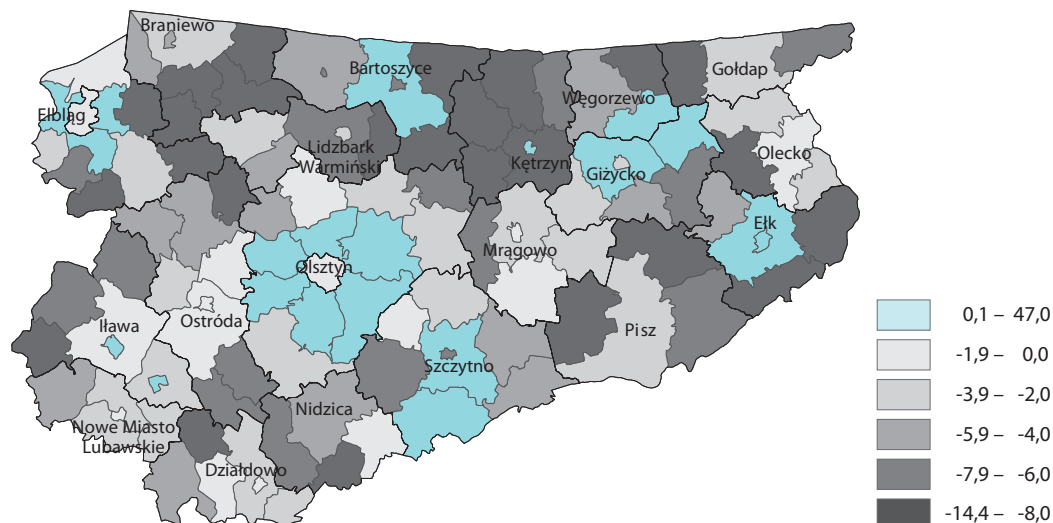
Chart 26. Net migration for permanent residence per 1000 population

W województwie warmińsko-mazurskim obserwowano przestrzenne zróżnicowanie zjawiska migracji. W 2017 r. większość gmin charakteryzowała się ujemnym saldem migracji na pobyt stały, czyli ubytkiem migracyjnym ludności. Przyrost liczby ludności stwierdzono w 19 spośród 116 gmin regionu. Gminy te były zlokalizowane w pobliżu największych miast województwa przede wszystkim Olsztyna. Najwyższe dodatnie saldo migracji w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w gminach powiatu olsztyńskiego w Stawigudzie, Gietrzwałdzie i Dywitach. Z kolei największe ubytki ludności stwierdzono w gminie Barciany (powiat kętrzyński), Banie Mazurskie (powiat gołdapski) i Świętajno (powiat olecki).

Mapa 12. Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w gminach w 2017 r.

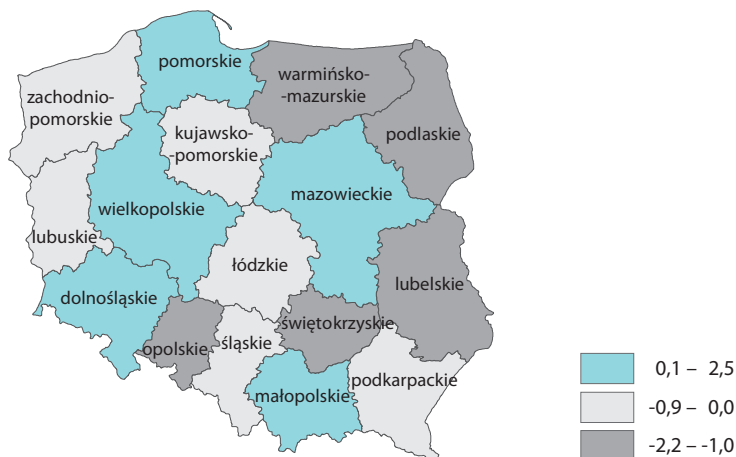
Map 12. Net migration for permanent residence per 1000 population in gminas in 2017

Większą liczbą wymeldowań z pobytu stałego niż zameldowań, czyli ujemnym saldem migracji w 2017 r. charakteryzowało się 11 województw. Największy ubytek ludności (w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) stwierdzono w lubelskim, warmińsko-mazurskim, świętokrzyskim. Dodatnim saldem migracji wyróżniało się pięć województw: mazowieckie, pomorskie, małopolskie, dolnośląskie i wielkopolskie.

Mapa 13. Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności według województw w 2017 r.

Map 13. Net migration for permanent residence per 1000 population by voivodships in 2017

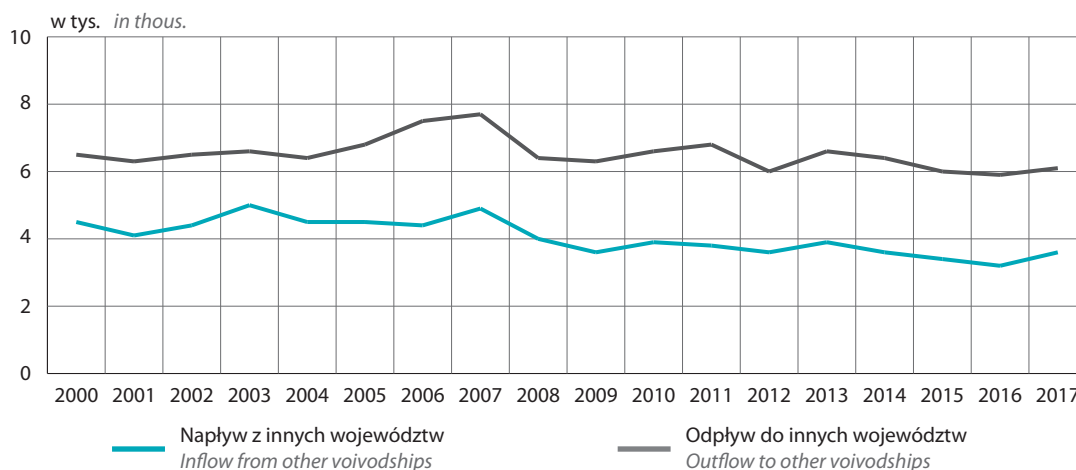

Mieszkańcy Warmii i Mazur częściej przemieszczali się między gminami województwa niż między województwami. Ruch migracyjny wewnątrzwojewódzki odbywający się w obrębie województwa nie powoduje zmian w liczbie ludności regionu, ale decyduje o przestrzennym rozmieszczeniu populacji. Adres zamieszkania w granicach województwa, w latach 2000–2017, zmieniało średnio 12,4 tys. osób rocznie.

Migracje międzywojewódzkie dotyczą przemieszczeń ludności z województwa do innych województw i odwrotnie. Docelowymi kierunkami migracji międzywojewódzkich są zazwyczaj najlepiej rozwinięte gospodarczo regiony kraju. Warmińsko-mazurskie charakteryzuje się większym odpływem ludności do innych województw niż napływem. W 2017 r. w wyniku migracji międzywojewódzkich ubyło 2,4 tys. mieszkańców województwa. W latach wcześniejszych ubytki ludności były zróżnicowane i kształtowały się na poziomie od 1,6 tys. w 2003 roku do 3,1 tys. w 2006 roku.

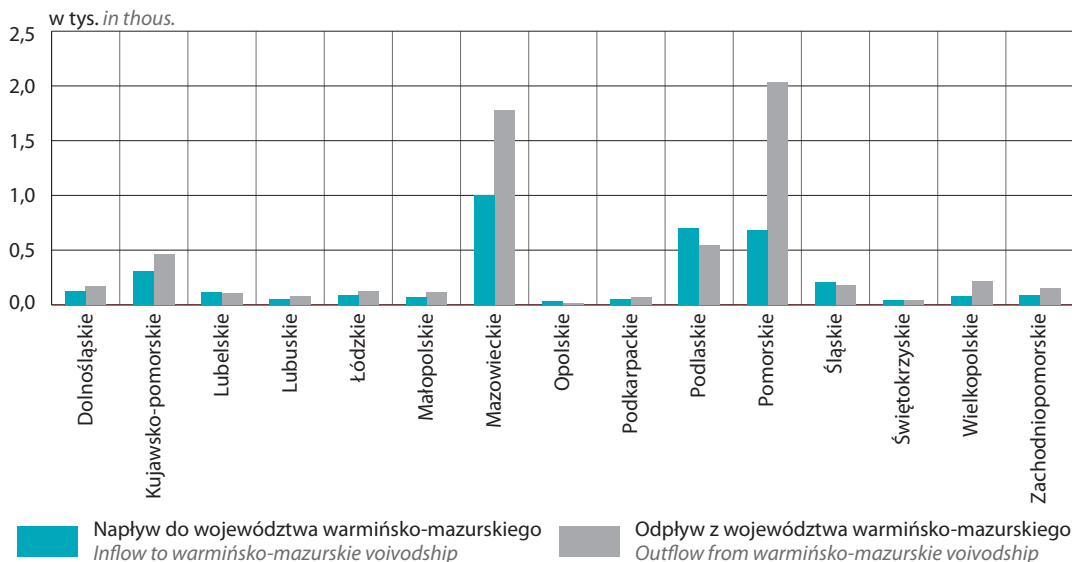
Wykres 27. Migracje międzywojewódzkie na pobyt stały

Chart 27. Migration among voivodships for permanent residence

Mieszkańcy regionu najczęściej migrowali do województwa pomorskiego i mazowieckiego. Ludność napływowa pochodziła z sąsiednich województw: mazowieckiego, podlaskiego i pomorskiego. W ramach migracji międzywojewódzkich wymeldowania z województwa warmińsko-mazurskiego znacznie przewyższały liczebnie zameldowania. Odpływ mieszkańców do województwa pomorskiego trzykrotnie przewyższał napływ, natomiast do województwa mazowieckiego prawie dwukrotnie.

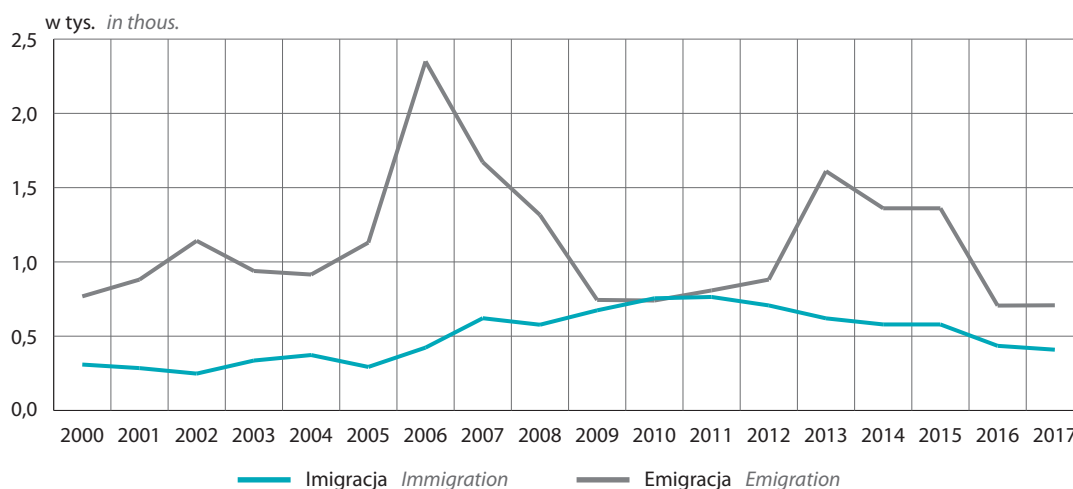
Wykres 28. Migracje międzywojewódzkie na pobyt stały w 2017 r.
Chart 28. Migration among voivodships for permanent residence in 2017

W migracjach międzywojewódzkich najliczniej uczestniczyli ludzie młodzi, małżeństwa z dziećmi. Wśród ludności napływowej osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (18–44 lata) stanowiły 54,8%, a udział dzieci w wieku do lat 14 wyniósł 19,2%. Ludność odpływowa charakteryzowała się wyższym odsetkiem osób w wieku 18–44 lata – 67,3%, a niższym dzieci – 15,0%. Kobiety przeważały zarówno w grupie osób osiedlających się w województwie, jak i opuszczających województwo, a ich udział wyniósł odpowiednio 51,9% i 53,8%.

Liczba mieszkańców opuszczających województwo, w celu osiedlenia się na stałe za granicą zmieniała się w kolejnych latach. Po obserwowanym w latach 2007–2010 spadku emigracji, od 2011 r. obserwowano jej wzrost, a od 2014 r. kolejny spadek. W latach 2016 i 2017 wyemigrowało z województwa po 0,7 tys. osób, o połowę mniej niż w latach 2013 i 2014.

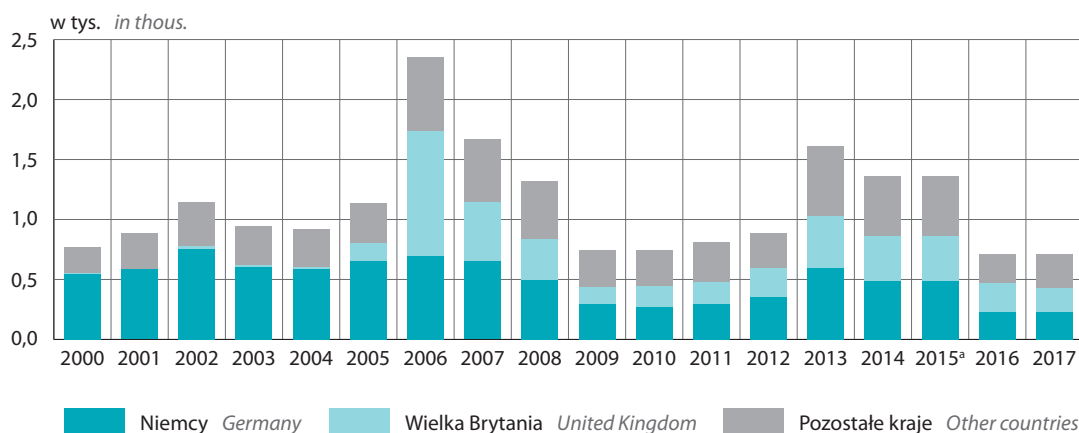
Wykres 29. Migracje zagraniczne na pobyt stały
 Chart 29. *International migration for permanent residence*

W poziomie imigracji na pobyt stały obserwowano w województwie mniejsze wahania. W latach 2000–2011 liczba imigrantów wzrosła z 0,3 tys. osób do 0,8 tys. osób, a od 2012 r. systematycznie zmniejszała się i w 2017 r. wyniosła 0,4 tys. osób.

W 2017 r. w wyniku migracji zagranicznych ubyło z województwa 0,3 tys. mieszkańców. W roku 2006, o największej różnicy między odpływem i napływem migracyjnym, ubytek ludności był znacznie większy i wyniósł 1,9 tys. osób.

Wykres 30. Emigracja na pobyt stały
 Chart 30. *Emigration for permanent residence*

a Dane dotyczą 2014 r. a The data refer to 2014

W latach 2000–2004 emigrowano przede wszystkim do Niemiec. Od 2005 r. obserwowano wzrost zainteresowania wyjazdami do Wielkiej Brytanii. W ostatnich latach liczba emigracji do obu krajów kształtowała się na zbliżonym poziomie. W 2017 r. do Niemiec wyjechało 32,1% ogółu emigrantów, a do Wielkiej Brytanii 28,2%.

Emigruje przede wszystkim ludność młoda – rodziny z dziećmi. W 2017 r. wśród wyjeżdżających na stałe za granicę ponad połowę (60,3%) stanowiły osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (18–44 lata), a 15,8% dzieci w wieku do 14 lat. Częściej emigrowały kobiety (52,4%) i mieszkańcy miast (71,5%).

W grupie imigrantów przeważali liczebnie mężczyźni (57,7%). Wśród ludności napływowej z zagranicy osoby w wieku do 44 lat stanowiły 85,6%. Prawie, co trzecia osoba przybyła z Wielkiej Brytanii (32,0%), a co piąta z Niemiec (19,8%).

Uwagi metodologiczne

Dane o liczbie i rozmieszczeniu ludności opracowano **metodą bilansową**:

- dla lat 2000–2009 na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 20 V 2002 r. oraz danych sprawozdawczości bieżącej,
- od 2010 r. na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31 III 2011 r. oraz danych sprawozdawczości bieżącej.

Bilansów stanu i struktury ludności dokonuje się według następującego schematu:

Stan ludności na początek okresu (roku)

+ urodzenia żywe

– zgony

+ zameldowania na pobyt stały (z innych jednostek podziału terytorialnego i z zagranicy)

– wymeldowania z pobytu stałego (do innych jednostek podziału terytorialnego i za granicę)

+ zameldowania na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (z innych jednostek podziału terytorialnego)

– wymeldowania z pobytu czasowego ponad 3 miesiące (do innych jednostek podziału terytorialnego)

+(-) przesunięcia ludności z tytułu zmian administracyjnych

= Stan ludności na końcu okresu (roku).

Informacje o liczbie i strukturze ludności prezentowane w publikacji opracowano według **krajowej definicji zamieszkania**. Oznacza to, że bilans nie obejmuje osób przybyłych z zagranicy na pobyt czasowy (bez względu na okres ich czasowego przebywania), natomiast ujmuje stałych mieszkańców Polski przebywających czasowo za granicą (bez względu na okres ich nieobecności).

Źródłem danych sprawozdawczości bieżącej są:

- urzędy stanu cywilnego – w zakresie zarejestrowanych małżeństw, urodzeń i zgonów,
- sądy okręgowe – w zakresie prawomocnie orzeczonych separacji i rozwodów,
- Ministerstwo Cyfryzacji – w zakresie migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały.

Przez ludność **w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność **w wieku mobilnym**, tj. w wieku 18–44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni – 45–64 lata, kobiety 45–59 lat. Przez ludność **w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 17 lat oraz ludność **w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano:

- **małżeństwa** – według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- **separacje** – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka na stałe za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża);
- **rozwody** – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka na stałe za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka);
- **urodzenia** – według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- **zgony** – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Migracje ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) w połączeniu z przekroczeniem granicy jednostki administracyjnej podziału terytorialnego kraju (migracje wewnętrzne) lub granicy państwa (migracje zagraniczne).

Saldo migracji jest to różnica między napływem i odpływem ludności w danej jednostce administracyjnej (terytorialnej).

Współczynnik dzietności oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie.

Metoda Webba polega na zakwalifikowaniu badanej jednostki terytorialnej (gminy, powiatu) do jednego z ośmiu typów rozwoju ludności w zależności od znaku i wartości bezwzględnej przyrostu naturalnego i salda migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności. Klasyfikacja Webba wyróżnia:

Typy rozwojowe (przyrost liczby ludności)

- A – dodatni przyrost naturalny przewyższa ujemne saldo migracji,
- B – dodatni przyrost naturalny jest wyższy od dodatniego salda migracji,
- C – dodatni przyrost naturalny jest niższy od dodatniego salda migracji,
- D – dodatnie saldo migracji z nadwyżką rekompensuje ujemny przyrost naturalny;

Typy regresywne (spadek liczby ludności)

- E – ujemny przyrost naturalny nie jest rekompensowany przez dodatnie saldo migracji,
- F – ubytek liczby ludności powodowany jest w większym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym niż ujemnym saldem migracji,
- G – ubytek liczby ludności powodowany jest w większym stopniu ujemnym saldem migracji niż ujemnym przyrostem naturalnym,
- H – ujemne saldo migracji nie jest rekompensowane przez dodatni przyrost naturalny.

W przypadku, gdy wartości bezwzględne współczynnika przyrostu naturalnego i współczynnika salda migracji stałej są równe lub gdy wartość jednego ze współczynników wynosi zero wprowadza się dodatkowe typy (przejściowe).

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 VI.

Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są opracowaniach branżowych GUS.

Methodological notes

Data on the number and distribution of population were compiled using **balance method**:

- for the years 2000–2009 on the basis of the results of the Population and Housing Census as of 20 V 2002 as well as data of current reporting,
- since 2010 on the basis of the results of the Population and Housing Census as of 31 III 2011 as well as data of current reporting.

Balances of the size and structure of population are performed according to the following schema:

Size of population at the beginning of the period (year)

+ life births

– deaths

+ registrations for permanent residence (moving from other units of territorial division and from abroad)

– deregistration from permanent residence (in connection with moving to other units of territorial division and abroad)

+ registration for temporary stay above 3 months (moving from other units of territorial division)

– deregistration from temporary stay above 3 months (in connection with moving to other units of territorial division)

+(-) changes in population caused by administrative changes

= Size of population at the end of the period (year).

The data on the number and structure of population presented in this publication have been developed according to **the national definition of residence**. This means that the population balance does not include persons who have arrive from abroad for temporary stay (regardless of the duration of their temporary stay), but included permanent residents of Poland temporarily staying abroad (regardless of the duration of their absence).

The source of current reporting are:

- civil status offices – regarding registered marriages, births and deaths,
- regional courts – regarding legally valid decisions in actions for separation and divorce,
- the Ministry of Digital Affairs – regarding internal and international migration of population for permanent residence.

The **working age population** refers to males, aged 18–64, and females, aged 18–59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18–44) and **non-mobility** (i.e. 45–64 for males and 45–59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

Data regarding the vital statistics according to territorial division were compiled as follows:

- **marriages** – according to the husband's place of permanent residence before the marriage (in cases when the husband lived abroad before the marriage, the wife's place of residence before the marriage is used),
- **separations** – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing abroad, place of residence of a spouse has been taken; in cases unanimous petition of both of persons – residence of husband is used),
- **divorces** – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing abroad, place of residence of a spouse has been taken),
- **births** – according to the mother's place of permanent residence,
- **deaths** – according to the place of permanent residence of the deceased.

Natural increase was compiled as a difference between live births and deaths in a selected period.

Infant is a child under the age of 1.

Population migration are movements of population connected with changing the place of residence (permanent residence or temporary stay) involving crossing the border of administrative unit of territorial division of Poland (internal migration) or the national border (international migration).

Net migration (the balance of migration) is the difference between the numbers of inflow and outflow of population in a given administrative unit (territorial area).

Total fertility rate refers to the average number of children which would be born to a woman during the course of her entire reproductive period (15–49 years of age) assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming age-specific fertility rates for this period to be constant.

Webb's method classifies surveyed territorial unit (gmina, powiat) into one of eight types of population development depending on the sign and absolute value of natural increase and net migration for permanent residence per 1000 population. Webb's classification distinguishes:

Types of development (population increase)

A – positive natural increase is greater than negative net migration,

B – positive natural increase is higher than positive net migration,

C – positive natural increase is lower than positive net migration,

D – positive surplus net migration compensates negative natural increase;

Regression types (decline in number of population)

E – Negative natural increase is not compensated by a positive net migration,

F – the decline in the number of population is caused by the negative natural increase to a greater extent than the negative net migration,

G – the decline in the number population is due to a greater negative net migration than negative increase,

H – negative net migration is not compensated by positive natural increase.

If absolute values of the rate of natural increase and the rate of net migration for permanent residence are equal or when the value of one of the rate is zero – additional (temporary) types are introduced.

Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30 VI.

Due to the rounding of data, in some cases sums of component may slightly differ from the amount given in the item "total".

Broader information and detailed methodological description are published in branch statistical publications of the Central Statistical Office.